

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Л. В. Первалова, О. В. Гасвая, Г. М. Гаряєва, І. В. Лисенко,

О. Л. Муренко

**ПРАВОВА ОХОРОНА ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРАВАМИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Навчально-методичний посібник
для студентів денної та заочної форм навчання
за фахом «Інтелектуальна власність»

Харків 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Л. В. Первалова, О. В. Гасвая, Г. М. Гаряєва, І. В. Лисенко,

О. Л. Муренко

**ПРАВОВА ОХОРОНА ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРАВАМИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Навчально-методичний посібник
для студентів денної та заочної форм навчання
за фахом «Інтелектуальна власність»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою НТУ «ХПІ»,
протокол №2 від 24.05.2018р.

Харків
НТУ «ХПІ»
2018

УДК 347.77/.78(075)

П68

Рецензенти:

І. В. Яковюк, д. ю. н., професор, Національний юридичний університет імені І. Я. Мудрого

П. Г. Перерва, доктор екон. наук, професор, Національний технічний університет «ХПІ»

Перевалова Л. В.

П68   Правова охорона та розпорядження правами інтелектуальної власності: навч.-метод. посіб. / Перевалова Л. В., Гасвая О. В., Гаряєва Г. М., Лисенко І. В., О. Л. Муренко – Харків. : НТУ «ХПІ», 2018. – 160с.

ISBN

У навчально-методичному посібнику розглянуто необхідний для студентів матеріал, що включає в себе теоретичний матеріал для підготовки семінарських занять, плани семінарських занять, питання для самостійної роботи, термінологічний словник основних понять курсу, тематику рефератів, завдання для контрольних робіт, додатки містять витяг з Цивільного кодексу України та таблиці з нормативно-правовими актами, що регулюють питання, пов'язані з охороною авторського права і суміжних прав, охороною прав на об'єкти промислової власності, міжнародні конвенції, угоди та договори. Особливу увагу приділено процедурам отримання правової охорони об'єктів інтелектуальної власності та їх захисту від правопорушень.

Призначено для студентів денної та заочної форм навчання за фахом «Інтелектуальна власність».

Бібліогр. 40

ISBN

УДК 347.77/.78(075)

© Л. В. Перевалова 2018

ВСТУП

Освіта, науково-технічний рівень національного виробництва, ефективність економіки, соціально-економічний прогрес в цілому значною мірою залежать від рівня та ефективності творчої діяльності українського суспільства. XXI століття – це століття знань, де основною рушійною силою стає інтелектуальна власність, рівень якої визначається усвідомленням значення цієї діяльності для розвитку суспільства. Якісна правова охорона об'єктів інтелектуальної власності є гарантією розвитку наукового прогресу.

У сучасних умовах будь-який вид доцільної діяльності людини – виробництво, оборона, охорона здоров'я тощо – неможливі без належного науково-технічного забезпечення, соціально-економічний прогрес суспільства взагалі є неможливим без духовного розвитку.

Усі новітні досягнення у галузі науки, літератури, мистецтва, виробництва є результатом творчої діяльності людини і є об'єктом інтелектуальної власності. Конституція України та Цивільний кодекс України гарантують кожному громадянину свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості.

Для того щоб навчатися захищати власні права, права інших власників на об'єкти інтелектуальної власності, необхідно набувати певні знання у зазначеній сфері, вміти ними користуватися на практиці.

Навчальний курс «Правова охорона та розпорядження правами інтелектуальної власності» складається з розділів «Авторське право та суміжні права», «Патентне право» та «Міжнародне право і співробітництво в галузі інтелектуальної власності». Його мета – дати

майбутнім спеціалістам необхідний обсяг правових знань у галузі інтелектуальної власності, на базі яких вони повинні зайняти активну життєву позицію в суспільстві і використовувати отримані правові знання в своїй професійній, громадській та особистій діяльності.

РОЗДІЛ І. АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА

Тема 1. Право інтелектуальної власності як підгалузь цивільного права

1. Поняття, система права інтелектуальної власності.
2. Принципи права інтелектуальної власності.
3. Джерела права інтелектуальної власності.

Право інтелектуальної власності є підгалуззю цивільного права і займає особливе місце в системі особистих немайнових прав фізичних та юридичних осіб. Розглядаючи перше питання, студенти повинні визначити поняття інтелектуальної власності, права інтелектуальної власності, розглянути основні інститути інтелектуальної власності. Особливе значення мають принципи права інтелектуальної власності, такі як свобода літературної, художньої, наукової творчості,

Система принципів інтелектуальної власності потребує свого окремого аналізу. Серед джерел інтелектуальної власності потрібно встановити окремі групи та надати їм характеристику.

Проблемні питання

1. Порівняйте поняття «інтелектуальна власність» та «право інтелектуальної власності».
2. Суб'єкти та об'єкти інтелектуальної власності.
3. Особливості нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.
4. Які об'єкти інтелектуальної власності законодавець відносить до засобів індивідуалізації учасників цивільного обігу?

Реферати

1. Історія розвитку права інтелектуальної власності.
2. Становлення і розвиток права інтелектуальної власності в Україні.
3. Теорії права інтелектуальної власності.
4. Конституція України як основне джерело регулювання права інтелектуальної власності.
5. Загальні засади права інтелектуальної власності у Цивільному кодексі України.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть схему системи інтелектуальної власності.
2. Запропонуйте принципи побудови законодавства про інтелектуальну власність.
3. Порівняйте законодавство України з нормами міжнародного права в галузі інтелектуальної власності.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Право інтелектуальної власності – це:
  - а) галузь права;
  - б) інститут права;
  - в) підгалузь права;
  - г) норма права.
2. До видів інтелектуальної власності належать:
  - а) матеріальне виробництво;
  - б) промислова власність;
  - в) літературні твори;

- г) результати наукової діяльності.
- 3. Інститути права інтелектуальної власності:
  - а) авторське право;
  - б) патентне право;
  - в) комерційна діяльність;
  - г) ноу-хау.
- 4. Що розуміють під змістом права інтелектуальної власності:
  - а) право власності;
  - б) володіння певним об'єктом;
  - в) право володіння, користування, розпорядження;
  - г) право на результати творчої діяльності.
- 5. Розташуйте нормативно-правові акти за їх юридичною силою:
  - а) Цивільний кодекс України;
  - б) Закон України «Про авторське право і суміжні права»;
  - в) Конституція України;
  - г) Всесвітня конвенція про авторське право.

Тема 2. Загальні засади авторського права

1. Авторське право в об'єктивному і суб'єктивному значенні.
2. Загальна характеристика авторських правовідносин.
3. Джерела авторського права.

При вивченні цієї теми студенти повинні визначити поняття авторського права, його особливості як інституту права інтелектуальної власності. Особливу увагу слід звернути на об'єктивне і суб'єктивне значення авторського права, розкрити їх зміст.

Предметом будь-якого правового інституту є суспільні відносини, тому при підготовки до другого питання необхідно проаналізувати авторські правовідносини, надати їх характеристику. На семінарському занятті необхідно розглянути завдання та основні принципи авторського права. Відповідь на третє питання повинна містити всебічний аналіз таких джерел, як Конституція України, Цивільний Кодекс України, який містить Книгу ІV «Право інтелектуальної власності», Закон України «Про авторське право і суміжні права». Окремо слід зупинитися на міжнародних джерелах авторського права.

Проблемні запитання:

1. Порівняйте авторське право в об'єктивному і суб'єктивному розумінні.
2. Вкажіть на відмінності авторських правовідносин від цивільних правовідносин взагалі.
3. Що розуміють під виключним правом?
4. У чому особливість методу правового регулювання авторських правовідносин?

Реферати

1. Історія розвитку авторського права.
2. Перші джерела авторського права.
3. Загальна характеристика Закону України «Про авторське право та суміжні права».
4. Принципи авторського права.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть порівняльну таблицю російського та українського законодавства про авторське право та суміжні права.
2. Наведіть різні точки зору на поняття авторського права.
3. Визначіть систему норм міжнародного права з авторського права.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Авторське право охоплює собою відносини:
  - а) організаційні;
  - б) стосовно об'єктів науково-технічної творчості;
  - в) стосовно створення і використання творів науки, літератури і мистецтва;
  - г) лише особисті немайнові права авторів.
2. Авторським правом охороняються:
  - а) його об'єкти;
  - б) особисті немайнові та майнові права авторів і правонаступників;
  - в) твори науки, літератури і мистецтва;
  - г) інформація про управління правами мистецтва.
3. В об'єктивному значенні авторське право – це:
  - а) право власності на об'єкти авторського права;
  - б) право володіння твором науки, літератури, мистецтва;
  - в) нормативні акти, які регулюють авторські правовідносини;
  - г) авторські правовідносини.
4. Авторське право в суб'єктивному значенні – це:

- а) сукупність законодавчих актів, що регулюють авторські правовідносини;
  - б) правовідносини в сфері інтелектуальної власності;
  - в) особисті немайнові і майнові права та обов'язки авторів;
  - г) право володіння твором науки, літератури, мистецтва.
5. До джерел авторського права відносяться:
- а) Цивільний кодекс України;
  - б) Закон України «Про авторське право і суміжні права»;
  - в) Конституція України;
  - г) Закон України «Про господарські товариства».

Тема 3. Об'єкти авторського права

1. Поняття і види об'єктів авторського права.
2. Твір як об'єкт авторського права, його ознаки.
3. Класифікація творів.

Семінарське заняття повинно початися з визначення загального поняття об'єкта правовідносин і тільки потім – поняття об'єктів авторського права, встановлення його особливості. Особливої уваги при підготовці до заняття потребує класифікація об'єктів авторського права. Необхідно провести порівняльний аналіз видів об'єктів авторського права, що надають Цивільний кодекс України і Закон України «Про авторське право і суміжні права». Аналізуючи твір як об'єкт авторського права, слід ретельно розглянути такі його ознаки: творчий характер, об'єктивна форма. Навести приклади результатів творчої діяльності, що не вважаються об'єктами авторського права.

При відповіді на третє питання необхідно дати характеристику різним видам класифікацій творів, звернути увагу на окремі види творів.

Проблемні питання

1. Порівняйте твір як об'єкт авторського права з іншими об'єктами цивільних правовідносин.
2. За яких умов твір визнається об'єктом авторського права?
3. В чому особливість інших об'єктів авторського права?
4. В яких випадках твір вважається суспільним надбанням?

Реферати

1. Літературні твори як об'єкти авторського права.
2. Музичні твори як об'єкти авторського права.
3. Твори, які не охороняються авторським правом.
4. Службові твори.
5. Об'єкти садово-паркового мистецтва.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначіть випадки вільного використання творів.
2. Наведіть різні точки зору на поняття авторського права.
3. Надайте класифікацію об'єктів авторського права.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Об'єктом авторського права є:
  - а) похідні твори;
  - б) твори народної творчості;

- в) грошові знаки;
  - г) державні нагороди України.
2. Об'єкти авторського права характеризуються такими ознаками:
- а) результат творчої діяльності;
  - б) є опублікованими;
  - в) є новими;
  - г) творчий характер;
  - д) мають вираження в об'єктивній формі.
4. До літературних творів належать:
- а) твори живопису;
  - б) фотографічні твори;
  - в) комп'ютерні програми;
  - г) аудіовізуальні твори.
5. Авторське право на твір виникає:
- а) внаслідок факту його створення;
  - б) тільки після його реєстрації;
  - в) з моменту виконання всіх формальностей щодо ідентифікації твору;
  - г) з моменту сплати коштів за користування значком ©.
6. Авторське право на твір залежить від:
- а) реєстрації цього права у патентному відомстві України;
  - б) права власності на матеріальний носій;
  - в) не залежить від його носія;
  - г) розміру встановленої авторської винагороди.
7. Авторське майнове право на службові твори переважно виникає:
- а) у автора;

- б) у роботодавця;
  - в) у автора і роботодавця;
  - г) у того, хто більше заплатить.
8. Вільне відтворення твору із зазначенням імені автора дозволяється:
- а) для публічної демонстрації і публічного показу;
  - б) розповсюдження примірників творів шляхом першого продажу;
  - в) для введення в прокат;
  - г) видання у світ рельєфно-крапковим шрифтом для сліпих.
9. Перехід авторського твору у суспільне надбання надає право:
- а) використовувати вільно цей твір з виплатою суспільству ренти;
  - б) використовувати їх вільно без виплати авторської винагороди;
  - в) використовувати у подальшому ці твори лише з дозволу суспільства;
  - г) використовувати цей твір лише державою у особі її уповноважених органів.

Тема 4. Суб'єкти авторських відносин

1. Автори як суб'єкти авторського права.
2. Авторські права юридичних осіб.
3. Умови виникнення співавторства. Види співавторства.

При підготовці до цього семінару слід згадати поняття суб'єкта права, визначити види суб'єктів: фізичні, юридичні особи, держава. Студент повинен добре розуміти специфіку суб'єктного складу авторських правовідносин. Основним суб'єктом авторського права є

автор твору науки, літератури та мистецтва. Необхідно дати відповідь на запитання: хто може бути автором твору? Студенту слід надати характеристику всіх видів авторів, вказати особливості їх правового статусу. Ще одним суб'єктом авторських правовідносин є юридичні особи, тобто організації, підприємства, установи. Розглядаючи це питання, студенти повинні визначити, в яких випадках юридична особа може бути суб'єктом, тому що законодавство встановлює, що творцем твору може бути тільки фізична особа, творчою працею якої створено твір. Окремого аналізу потребує такий вид суб'єктів, як співавтори. При відповіді на це питання потрібно визначити, за яких умов виникає співавторство, які види співавторства існують і в чому їх різниця. Відповідь на питання семінарського заняття не буде повною без розгляду інших суб'єктів авторських правовідносин: правонаступників, упорядників, перекладачів та інших.

Проблемні питання

1. У чому полягає особливість суб'єктів авторського права?
2. Порівняйте правовий статус різних категорій авторів.
3. Вкажіть проблеми статусу неповнолітніх авторів.
4. Охарактеризуйте механізм у відносин між співавторами.
5. Як закон регулює відносини між роботодавцем і автором службового твору?

Реферати

1. Особливості правового становища неповнолітніх і недієздатних авторів.

2. Іноземні автори як суб'єкти авторських прав.
3. правонаступники як суб'єкти авторських прав.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте роботодавця як суб'єкта авторського права.
2. Визначіть правовий статус спадкоємців авторських прав.
3. Встановіть особливості держави як суб'єкта авторських прав.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Автором твору визнається:
  - а) юридична особа, яка організувала і фінансувала створення результату творчої діяльності;
  - б) особа, яка вказана автором;
  - в) фізична особа, творчою працею якої створено твір;
  - г) особа, яка набула права авторства через його платне придбання.
2. Іноземні особи в Україні мають авторські права:
  - а) передбачені їх національним законодавством;
  - б) користуються прерогативами стосовно до громадян України;
  - в) обмежуються в правах відповідно до встановленої реторсії;
  - г) однакові з громадянами України.
3. Суб'єктами авторського права є:
  - а) патентовласники;
  - б) фізичні і юридичні особи;
  - в) автори, їх спадкоємці та володільці авторських прав;
  - г) держава.
4. Співавтори – це:

- а) всі особи, які були причетні до оприлюднення твору;
  - б) особи, творчою працею яких створено твір;
  - в) інвестори, особи, які фінансували створення твору;
  - г) особи, які надавали консультативну допомогу та керували проектом.
5. Право спадкування – це:
- а) право вводити твір в обіг на будь-якій території;
  - б) заповідати твір у спадщину;
  - в) отримувати відсотки від вартості кожного наступного перепродажу твору образотворчого мистецтва.
6. Авторські права в Україні для спадкоємців діють протягом:
- а) 25 років;
  - б) 70 років;
  - в) 50 років;
  - г) 75 років.

Тема 5. Права авторів творів науки, літератури і мистецтва

1. Авторське право та окремі авторські правомочності.
2. Види авторських прав.
3. Загальна характеристика особистих немайнових прав авторів.
4. Загальна характеристика майнових прав авторів.

Суб'єктивне право інтелектуальної власності – це право його суб'єкта на володіння, користування і розпорядження належним йому відповідно до закону результатом творчої діяльності. Таким чином, зміст права інтелектуальної власності може визначатися як звичайна

власність. Але права суб'єктів права інтелектуальної власності мають свої особливості. Серед них на перше місце слід віднести особисті немайнові права авторів, які мають виключну природу. Право авторства, право на ім'я, право на недоторканність твору, право на обнародування та інші особисті немайнові права авторів належать тільки автору твору та, як правило, не можуть передаватися іншим суб'єктам. Характеризуючи другу групу прав авторів – майнові права, студенти повинні надати їх характеристика та визначити їх особливості. Особливо слід зупинитися на правах інших осіб, які мають авторські права.

Проблемні питання

1. У чому полягає особливість авторських прав?
2. Вкажіть відмінності прав авторів від прав власника.
3. Особливості прав інших суб'єктів авторських правовідносин.
4. Визначте виключну природу особистих немайнових прав автора.

Реферати

1. Строк дії авторських прав.
2. Право автора на ім'я.
3. Право авторства.
4. Вільне використання творів.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть порівняльну таблицю прав авторів як суб'єктів авторського права.

2. Визначіть за Цивільним кодексом України, що є використанням твору.
3. Встановіть особливості особистих немайнових прав авторів.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. До особистих немайнових прав віднесено:
  - а) право на оприлюднення твору;
  - б) вимоги визнання свого авторства;
  - в) вибір назви свого твору;
  - г) передача твору для використання іншим особам.
2. До майнових прав авторів належать:
  - а) виключне право авторства;
  - б) право вимагати збереження цілісності твору;
  - в) виключне право на використання твору;
  - г) право на подання твору на конкурси та премії.
3. Майнові права в авторському праві можна:
  - а) продати;
  - б) передати на підставі ліцензійного договору;
  - в) використати на підставі ліцензії;
  - г) подарувати.
4. Управління майновими правами в авторському праві можуть здійснювати:
  - а) уповноважені державні організації;
  - б) Державне агентство з авторських і суміжних прав;
  - в) повірені у справах інтелектуальної власності;

- г) володільці цих прав особисто або через повіреного чи організацію колективного мовлення.
5. Право на використання твору означає:
- а) право на опублікування;
  - б) відтворення будь-яким способом та у будь-якій формі;
  - в) право на переклад;
  - г) право на переробку, адаптацію, аранжування та інші подібні зміни.
6. Право на передачу в ефір має такі особливості:
- а) є публічним;
  - б) робить можливим розповсюдження твору;
  - в) доводить твір до загального відома шляхом спеціальних радіосигналів;
  - г) надає можливість передавати як опубліковані, так і неопубліковані твори.

Тема 6. Авторський договір

1. Авторський договір та його особливості.
2. Зміст авторського договору.
3. Порядок укладання авторського договору.
4. Припинення дії договору.

Для повного освоєння цієї теми необхідно визначити поняття авторського договору, його особливості. Особливої уваги потребує класифікація авторських договорів, для цього необхідно розуміти

критерії їх поділу. Для суб'єктів авторського договору важливе значення має термін його дії та форма укладання.

Змістом будь-якого договору є сукупність прав та обов'язків сторін, які визначаються його умовами. Студентам при підготовці до семінару необхідно вміти розрізняти умови авторського договору, поділяючи їх на обов'язкові та додаткові. Невиконання або неналежне виконання авторського договору тягне за собою настання негативних наслідків. Тому майбутні фахівці повинні знати, яка відповідальність встановлюється законодавством за порушення умов авторського договору. Завершується розгляд цієї теми підставами припинення авторського договору.

Проблемні питання

1. Підстави виникнення права інтелектуальної власності на твори науки, літератури, мистецтва.
2. У чому полягає зміст авторського договору?
3. Визначте права та обов'язки суб'єктів авторського договору.
4. Цивільно-правова відповідальність сторін за порушення умов авторського договору.

Реферати

1. Авторські ліцензійні договори: поняття, характеристика та види.
2. Міжнародна торгівля ліцензіями.
3. Відповідальність сторін за авторським договором.
4. Особливості відповідальності при співавторстві.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте права та обов'язки сторін за авторським договором.
2. Складіть проект авторського договору на використання твору.
3. Складіть проект авторського договору – замовлення.
4. Порівняйте обсяг прав з виключної та невиключної ліцензії.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Авторський договір є:
  - а) реальним;
  - б) консенсуальним;
  - в) одностороннім;
  - г) оплатним.
2. Класифікація авторських договорів здійснюється на підставі таких критеріїв:
  - а) в залежності від форми власності на твір;
  - б) в залежності від виду твору;
  - в) в залежності від способу використання твору;
  - г) в залежності від суб'єктного складу договору.
3. Сторонами авторського договору є:
  - а) власник твору;
  - б) юридична особа, яка одержує твір за договором;
  - в) автор твору або його правонаступник;
  - г) користувач.
4. Предметом договору можуть бути:
  - а) особисті немайнові права автора;

- б) особисті немайнові та майнові права автора;
  - в) майнові права автора;
  - г) виключні права автора на твір.
5. Об'єктом авторського договору є:
- а) твір науки, літератури і мистецтва;
  - б) нематеріальні блага, якими володіє автор;
  - в) майнові права автора;
  - г) виключні права автора на твір.
6. Авторський договір може укладатися на:
- а) певний строк;
  - б) невизначений строк;
  - в) строк виконання заказу;
  - г) час здійснення постановки твору.
7. До істотних умов авторського договору належать:
- а) строк договору;
  - б) територія;
  - в) сторони;
  - г) ціна;
  - д) права та обов'язки сторін.
8. Авторський договір укладається у такій формі:
- а) простій письмовій формі;
  - б) простій письмовій, нотаріально посвідченій формі;
  - в) у формі заказу на твір;
  - г) в усній формі.
9. До обов'язків автора за договором відносяться:
- а) створити твір та передати його користувачу;

- б) підготувати твір до використання;
  - в) перекласти твір на мову користувача;
  - г) доопрацювати твір відповідно до вимог користувача.
10. До основних обов'язків користувача відносяться:
- а) прийняти і розглянути твір;
  - б) дотримуватися майнових прав автора;
  - в) використати твір;
  - г) виплатити автору винагороду;
  - д) внести в твір необхідні зміни.

Тема 7. Суміжні права

1. Суміжні права: поняття і загальна характеристика.
2. Об'єкти і суб'єкти суміжних прав.
3. Зміст і межі суб'єктивних суміжних прав.
4. Вільне використання об'єктів суміжних прав.

Суміжні права – це права, які виникають у виконавців творів, виробників фонограм, організацій мовлення. Вони є похідними від авторських прав. Студенти повинні визначити поняття суміжних прав, обґрунтувати, чому суміжні права займають особливе місце в системі права інтелектуальної власності. Окремого обговорення потребує структура правовідносин: об'єкти, суб'єкти. Права та обов'язки учасників.

Розглядаючи об'єкти суміжних прав, необхідно надати їх визначення та загальну характеристику. Суб'єкти суміжних прав: виконавці, виробники фонограм та організації мовлення, займають

особливе місце в системі суб'єктів права інтелектуальної власності, вони мають власний правовий статус. Ще одним елементом правовідносин є суб'єктивні суміжні права та обов'язки. При підготовці до семінару необхідно визначити їх зміст і межі. Ще одним питанням, на яке слід звернути увагу, є охорона прав суб'єктів суміжних прав. При висвітленні цієї проблеми потрібно вказати випадки вільного використання об'єктів суміжних прав.

Проблемні питання

1. Чому суміжні права займають особливе місце в системі права інтелектуальної власності?
2. Зробіть порівняльний аналіз авторських і суміжних прав.
3. Чому суміжні права називають похідними правами?
4. У чому особливості об'єктів суміжних прав?

Реферати

1. Місце суміжних прав у системі права інтелектуальної власності.
2. Охорона суміжних прав та критерії її надання.
3. Строк охорони суміжних прав.
4. Правила торгівлі екземплярами аудіовізуальних творів.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть порівняльну таблицю прав суб'єктів суміжних прав.
2. Визначіть підстави обмеження володільців суміжних прав.
3. Розробіть проект договору про передачу суміжних прав.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Об'єктами суміжних прав визнаються:
  - а) передачі (програми) організацій мовлення;
  - б) топографії інтегральних схем;
  - в) місця походження товарів;
  - г) права осіб, що сприяли створенню і комерційному успіху твору.
2. Первинними суб'єктами суміжних прав є:
  - а) автори;
  - б) виконавці, виробники фонограм (відеограм), організації мовлення;
  - в) інвестори – особи, які фінансували створення творів, їх носіїв, програм мовлення;
  - г) Державний комітет України з теле- і радіомовлення.
3. До майнових прав виконавців відноситься:
  - а) вимагати зазначення свого імені при кожному використанні твору;
  - б) комерційний прокат своїх виконань, що зафіксовані у фоно- чи відеограмі;
  - в) збір авторської винагороди в усіх місцях з платним входом, де відтворюється його виконання;
  - г) фіксація програм на матеріальному носії.
4. Суміжні майнові права виконавців діють протягом:
  - а) тих же строків, що і авторське право;
  - б) 50 років із дати першого запису виконання;
  - в) за життя виконавця та 50 років після його смерті;
  - г) зазначеного самим виконавцем строку.

5. До майнових прав організацій мовлення відноситься:
- а) право вимагати її згадування у разі відтворення програми;
  - б) право вимагати винагороду за використання своєї програми іншими організаціями мовлення;
  - в) публічне оповіщення своїх програм шляхом трансляції і ретрансляції;
  - г) ввезення на митну територію України програм з метою поширення їх серед публіки.

Тема 8. Захист авторського права і суміжних прав

1. Поняття охорони і захисту авторських та суміжних прав.
2. Юрисдикційна та неюрисдикційна форма захисту.
3. Способи цивільно-правового захисту авторських і суміжних прав.
4. Адміністративна та кримінальна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав.

Законодавство України закріплює право суб'єктів авторських та суміжних прав на захист від правопорушень. Необхідно визначити предмет і форми захисту авторських і суміжних прав. Юрисдикційна і не юрисдикційна форми захисту потребують всебічного аналізу та визначення способів захисту.

Порушення авторських і суміжних прав: правопорушники, види правопорушень. Санкції. Способи правового захисту авторських і суміжних прав. Цивільно-правовий спосіб захисту авторських і суміжних прав. Адміністративна і кримінальна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав.

Проблемні питання

1. У чому різниця між охороною і захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності?
2. Розкрийте зміст юрисдикційної і неюрисдикційної форми захисту.
3. Визначте підстави виникнення юридичної відповідальності за порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності.
4. Які правопорушення скоюються в галузі інтелектуальної власності?

Реферати

1. Захист прав українських авторів за межами України.
2. Види порушень авторських прав.
3. Права творчих об'єднань із захисту авторських прав.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначіть підстави для подання позову до суду.
2. Складіть позов з відшкодування матеріальних збитків за порушення авторських прав.
3. Розробіть проект скарги до Державного департаменту інтелектуальної власності.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Система захисту права інтелектуальної власності поділяється на:
  - а) судову;
  - б) юрисдикційну;

- в) неюрисдикційну;
  - г) договірну.
2. Захист авторських прав здійснюється такими способами:
- а) конституційними;
  - б) цивільно-правовими;
  - в) адміністративними;
  - г) кримінально-правовими.
3. Захист авторських прав включає:
- а) встановлення правового режиму об'єктів авторського права;
  - б) звернення до суду з позовом про поновлення порушеного права;
  - в) встановлення правового становища суб'єктів авторського права;
  - г) прийняття законодавства у сфері авторського права.
4. Суд має право здійснювати захист авторських прав шляхом:
- а) передачі позову державним органам;
  - б) конфіскації майна правопорушника;
  - в) визнання договору недійсним;
  - г) відшкодування збитків.
5. За порушення майнових авторських і суміжних прав суд має право:
- а) накладати арешт на контрафактні примірники твору;
  - б) знищити контрафактні примірники;
  - в) передати контрафактні примірники для реалізації через аукціон;
  - г) передати контрафактні примірники для благодійних цілей.

РОЗДІЛ II. ПАТЕНТНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Тема 1. Предмет, система та джерела патентного права

1. Поняття інтелектуальної власності, авторського та патентного права. Місце патентного права в загальній системі права.
2. Предмет патентного права, патентні правовідносини. Зміст патентних правовідносин.
3. Загальні принципи патентного права.
4. Джерела патентного права.

При підготовці до семінарського заняття студенти повинні вивчити поняття, предмет, принципи патентного права. Загальні засади охорони права громадян на творчу діяльність містяться в ст. 41 Конституції України, яка передбачає, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності. При вивченні цієї теми студенти повинні визначити місце патентного права в системі норм інтелектуальної власності. Предметом патентного права є система майнових та особистих немайнових прав, що належать патентовласнику. Принципи патентного права – це відправні ідеї, що знайшли своє закріплення в патентно-правових нормах. Патентні правовідносини – це особисті немайнові та майнові відносини, врегульовані нормами патентного права, які складаються між рівними учасниками, що є носіями прав та обов'язків. Вони виникають, змінюються, припиняються на підставі юридичних фактів і забезпечуються можливістю застосування засобів державного примусу.

Проблемні питання

6. Назвіть інститути інтелектуальної власності.
7. Розкрийте співвідношення права інтелектуальної власності та патентного права.
8. У чому відмінність авторського права від патентного права?
9. Які існують охоронні документи в патентному праві?
10. Державна політика в галузі охорони інтелектуальної власності.
11. Перелічіть та охарактеризуйте патентно-правові системи світу.
12. Охарактеризуйте міжнародно-правову охорону промислової власності.
13. Назвіть джерела інтелектуальної власності.
14. Для чого необхідне вивчення патентного права? Аргументуйте свою відповідь.

Реферати

1. Виникнення та становлення патентного права.
2. Характеристика німецької та французької патентно-правової системи.
3. Міжнародні джерела патентного права.
4. Поняття та види патентних правовідносин.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Патентне право належить до:
  - а) авторського права;
  - б) промислової власності;
  - в) підприємницького права.
2. Державний орган в галузі інтелектуальної власності:

- а) Верховна Рада України;
  - б) Державний департамент інтелектуальної власності;
  - в) Державна служба інтелектуальної власності.
3. Патентне право належить до галузі:
- а) цивільного права;
  - б) адміністративного права;
  - в) трудового права.
4. Патентні правовідносини – це:
- а) майнові відносини;
  - б) особисті немайнові відносини;
  - в) особисті немайнові та майнові відносини.
5. У патентному праві існують охоронні документи:
- а) патент;
  - б) авторське свідоцтво;
  - в) патент і авторське свідоцтво.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити порівняльну схему інститутів інтелектуальної власності:
- Поняття інституту;
  - Суб'єкти інституту;
  - Об'єкти інституту;
  - Джерела інституту.
2. Знайдіть законодавчі та підзаконні акти, які належать до джерел патентного права; доведіть, чому вони є такими; випишіть по одній нормі з кожного.

3. Складіть бібліографію за темою заняття з урахуванням нових надходжень до бібліотеки.

Тема 2. Суб'єкти патентних правовідносин

1. Автори і співавтори як суб'єкти патентного права.
2. Правовий статус патентовласників.
3. Патентні повірені.
4. Державна служба інтелектуальної власності як суб'єкт патентного права.

При вивченні теми студенти повинні дати характеристику суб'єктам патентного права. Автор – фізична особа, творчою здатністю, якої було створено об'єкт патентного права. Автори можуть передавати свої майнові права (їхню частину) іншим особам. Тому автор і патентовласник можуть не збігатися в одній особі. Чинне українське законодавство не визнає авторами фізичних осіб, які не внесли особистого творчого внеску до створення об'єкта (винахід, промисловий зразок, корисна модель), а надали авторові тільки технічну чи матеріальну допомогу або сприяли оформленню прав на цей об'єкт. Патентовласник – це фізична або юридична особа, яка володіє, користується та розпоряджається патентом. Патентні повірені – це професійні діячі на ринку патентно-правових послуг. Держава в особі своїх державних органів здійснює такі функції: регулює правовідносини в галузі інтелектуальної власності (створення нових нормативних актів), охороняє правовідносини інтелектуальної власності (діяльність суду, прокуратури, міліції тощо), здійснює

стимулювання творчої, винахідницької діяльності, реєструє (веде облік) створення об'єктів інтелектуальної власності.

Проблемні питання

1. Чи може керівник підприємства бути автором патенту?
2. Які права мають патентні повірені?
3. Чи мають обов'язки патентні повірені? Якщо так, то назвіть їх.
4. Яким чином здійснюється атестація та реєстрація патентних повірених?
5. Який правовий статус юридичної особи як суб'єкта патентного права?
6. Чи виступає держава суб'єктом патентного права? Свою відповідь обґрунтуйте.
7. У чому особливості майнових і особистих немайнових прав автора?

Реферати

1. Іноземні громадяни як суб'єкти патентного права.
2. Правовий статус державного інспектора з питань інтелектуальної власності.
3. Статус творчих спілок в Україні.
4. Правовий статус українського інституту промислової власності.
5. Спадкування прав на результати інтелектуальної власності.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Автором може бути:
  - а) підприємство;

- б) жива істота;
  - в) людина.
2. Патентовласник – це:
- а) автор;
  - б) особа, яка володіє патентом;
  - в) держава.
3. Патентні повірені:
- а) професійні учасники на ринку патентно-правових послуг;
  - б) учасники на ринку патентно-правових послуг;
  - в) особи, які акредитовані державою.
4. Патентні повірені діють на підставі:
- а) патенту;
  - б) свідоцтва;
  - в) декларації.
5. Патентні повірені можуть працювати за наймом:
- а) так;
  - б) ні.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробить проект договору про співавторство.
2. Складіть схему: структури Державної служби інтелектуальної власності.
3. Напишіть заяву про атестацію Вас як представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного).

Тема 3. Винахід як об'єкт патентного права

1. Поняття та ознаки винаходу.
2. Об'єкти винаходу.
3. Об'єкти, що не визнаються винаходом.

При вивченні цієї теми студенти повинні засвоїти характеристику об'єктів винаходу. Винахід – це технологічне (технічне) рішення завдання, що відповідає умовам патентоспроможності.

Об'єктом винаходу може бути:

- пристрій – це система розташованих у просторі елементів, і певним чином взаємодіючих один з іншим;

- спосіб – це сукупність прийомів виконання у визначеній послідовності або з дотриманням визначених правил (для способу властиве: дія або сукупність дій, порядок виконання таких дій, умови виконання дій);

- речовина – являє собою штучно створене матеріальне утворення, що є сукупністю взаємозалежних елементів (це отруйні хімікати, об'єкти генної інженерії та інше);

- штам мікроорганізмів, культури клітин рослин і тварин – означають сукупність клітин, яки мають загальне походження і характеризуються однаковими, стійкими ознаками (це бактерії, мікроскопічні гриби, консорціуми мікроорганізмів та інші);

- застосування відомих раніше пристроїв, способів, речовин, штамів за новим призначенням виникає, якщо відомий технічний засіб пропонується використовувати з іншою метою для вирішення

завдання. (сутність так званих винаходів на застосування полягає у встановленні нових властивостей вже відомих об'єктів і визначенням нових галузей їхнього застосування).

Винахід визнається новим, якщо він не є частиною рівня техніки. Об'єкти, що є частиною рівня техніки, для визначення новизни винаходу повинні враховуватися лише окремо.

Проблемні питання

1. Сформулюйте визначення поняття «винахід».
2. Що слід розуміти під новизною винаходу, яким чином вона визначається?
3. Який винахід відносять до секретних?
4. Назвіть критерії патентоспроможності винаходу.
5. Яким чином визначається винахідницький рівень об'єкта?
6. Щоб встановити новизну винаходу, які необхідно використовувати джерела?
7. Які існують умови патентоспроможності винаходу?
8. Охарактеризуйте промислову придатність винаходу.

Реферати

1. Пристрій як об'єкт винаходу.
2. Штам мікроорганізму як об'єкт винаходу.
3. Правила визначення пріоритету винаходу.
4. Правовий режим службового винаходу.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Винахід – це:
  - а) практичне завдання;
  - б) вирішення завдання у промисловості;
  - в) технологічне (технічне) рішення завдання.
1. Спосіб – це:
  - а) штучно створене матеріальне утворення;
  - б) сукупність прийомів виконання дій;
  - в) система розташованих у просторі елементів.
2. Винахід повинен відповідати:
  - а) новизні та практичному застосуванню рівню техніки;
  - б) новизні, промисловій придатності, винахідницькому рівню;
  - в) новизні, практичному застосуванню, винахідницькому рівню.
3. Речовина – це:
  - а) сукупність клітин, які мають загальне походження ;
  - б) система, розташованих у просторі елементів;
  - в) штучно створене матеріальне утворення.
4. У винаходу новизна локальна:
  - а) так;
  - б) ні.

Завдання для самостійної роботи

1. Винахідник Іванченко І.В. звернувся за консультацією до патентного повіреного: він створив винахід «Іграшка дитини – кульки для ляльок», тобто за допомогою дитячої ігрової зброї знищуються іграшки. Цей об'єкт мав новизну, винахідницький рівень та

промислово придатність, однак Державна служба ІВ відмовила в видачі патенту. Чи правомірна відмова Держслужби ІВ у видачі патенту? Чи відповідає винахід Іванченко І. В. усім умовам патентоспроможності? Як розв'язати конфлікт?

2. Громадянин Тарабан А. А. фінансував розробку винаходу в галузі медичної техніки. При оформленні заявки на отримання патенту гр. Тарабан А. А. вимагав оформити патентовласником його або його фірму, оскільки він здійснював фінансування процесу винахідництва та оформляв замовлення на створення цього об'єкта. Чи правомірна вимога гр. Тарабана А. А.? В чому відмінність вільного винаходу і службового винаходу? Як розв'язати конфлікт?

Тема 4. Корисна модель та промисловий зразок

1. Поняття та умови патентоспроможності корисної моделі.
2. Поняття та умови патентоспроможності промислового зразка.
3. Відмінність промислового зразка від інших об'єктів інтелектуальної власності.

Тема розрахована на вивчення корисної моделі і корисного зразка. Винаходи і корисні моделі – близькі між собою результати технічної творчості. Вони мають відповідати таким умовам патентоспроможності, як умови новизни і промислової придатності. Проте до корисної моделі не ставляться вимоги винахідницького рівня. До корисної моделі застосовується тільки два критерії патентоспроможності: новизна; промислова придатність. Законодавець не вимагає наявності винахідницького рівня для корисних моделей.

Охорона промислового зразка здійснюється на підставі Глави 39 книги 4 ЦК України.

Промисловий зразок – це результат творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання. Це художньо конструкторське рішення, що визначає зовнішній вигляд виробу. Він є рішенням завдання, що містить вказівку на конкретні засоби та шляхи реалізації творчості дизайнера, яке перебуває у визначенні зовнішнього вигляду виробу. При цьому під виробом варто розуміти різноманітні вироби - предмети, призначені для задоволення людських потреб, які можуть візуально сприйматися.

Проблемні питання

1. Що слід розуміти під поняттям «корисна модель»?
2. Які об'єкти не визнаються корисною моделлю?
3. Яким чином визначається новизна та промислова придатність корисної моделі?
4. Сформулюйте визначення поняття «промисловий зразок».
5. Що слід розуміти під новизною промислового зразка?
6. Перелічіть джерела, що використовуються для встановлення новизни корисної моделі?
7. Назвіть відмінності винаходу від корисної моделі.
8. Що можна вважати технічним рішенням для винаходів і корисних моделей?
9. Надайте визначення поняттю «патентна чистота».
10. Що таке патентна чистота об'єктів промислової власності?

Реферати

1. Історія виникнення правової охорони корисної моделі.
2. Правова охорона промислового зразка за законодавством Росії та Білорусі.
3. Правова охорона корисної моделі за німецьким законодавством.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Промисловий зразок – це :
  - а) результат творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання.;
  - б) технологічне (технічне) рішення завдання, що відповідає умовам патентоспроможності;
  - в) результат у галузі промисловості.
2. Умови патентоспроможності корисної моделі:
  - а) новизна і оригінальність;
  - б) новизна і промислова придатність;
  - в) новизна і корисність.
3. Умови патентоспроможності промислового зразка:
  - а) оригінальність;
  - б) корисність;
  - в) новизна.
4. Промисловий зразок має вигляд:
  - а) у конструкції;
  - б) у малюнку;
  - в) у цифровій формі.
5. Об'єкти винаходу співпадають з об'єктами корисної моделі:
  - а) так;

б) ні.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть схему відмінностей промислового зразка від торговельної марки.
2. Фірма «ОРГА» є виробником косметичних продуктів. При виготовленні нової продукції постала проблема охорони флаконів для тоніку обличчя. З переліком питань фірма звернулась до патентного повіреного:
  - а. До якого об'єкта інтелектуальної власності належить флакон, упаковка, наклейки?
  - б. За допомогою якого документа можна захистити нову продукцію?
3. Винахідник звернувся до патентного повіреного з проханням відповісти на такі запитання:
  - а) Чим різняться винахід, корисна модель і промисловий зразок?
  - б) Які критерії патентоспроможності зазначених об'єктів?
  - в) Чим визначається обсяг правової охорони на винахід, корисну модель та промисловий зразок?
  - г) Які охоронні документи видаються на зазначені об'єкти і який строк їх дії?

Дайте відповіді на поставлені запитання.

Тема 5. Оформлення патентних прав на об'єкти патентного права

1. Стадії оформлення патентних прав.
2. Складання та подача заявки. Експертиза заявки.
3. Розгляд заявки у Державній службі ІВ.

4. Видача патенту. Патентні мита.

Семинарське завдання розраховано на вивчення стадій оформлення патентних прав. Патент – це техніко-юридичний документ, що засвідчує пріоритет авторства, право власності на об'єкти патентного права, засвідчує виключні права і тягне обов'язки для патентовласника на весь період дії охоронного документа. Стадії оформлення правової охорони на винахід та корисну модель:

1. Подача заявки зацікавленою особою (оформлення пріоритету, встановлення дати подачі заявки).
2. Після закінчення 18 місяців із дати подачі заявки або зі встановлення пріоритету відомство у своєму офіційному бюлетені публікує відомості про заявку (перша публікація).
3. Експертиза формальна – це перевірка пакета документів заявки, без встановлення сутності заявленого об'єкта.
4. Кваліфікаційна експертиза - проводиться з клопотання зацікавленої особи і при сплаті мита (не застосовується до корисної моделі).
5. Рішення про видачу патенту.
6. Реєстрація патенту, здійснюється при наявності сплати мита, відбувається шляхом внесення відомостей про винахід у державний реєстр.
7. Публікація про видачу патенту.
8. Видача патенту.
9. Оскарження рішень щодо заявки.

Проблемні питання

1. В якому порядку складається, надається та розглядається заявка на видачу патенту на винахід?
2. Хто має право на подачу заявки на видачу патенту?
3. Як оформити патент та захистити свою корисну модель?
4. Назвіть стадії оформлення патенту на промисловий зразок.
5. Охарактеризуйте стадії заявки на корисну модель.
6. Який порядок здійснення формальної експертизи?
7. Яким чином та в якому порядку здійснюється кваліфікаційна експертиза?

Реферати

1. Правовий статус експерта та спеціаліста у патентних правовідносинах.
2. Порядок отримання міжнародного патенту.
3. Патентна документація як джерело технічної, правової та комерційної інформації.
4. Особливості патентування об'єктів промислової екології.
5. Особливості подання заявки на промисловий зразок в Україні, Росії та ЄС.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Для отримання патенту на винахід необхідно пройти:
  - а) формальну експертизу;
  - б) кваліфікаційну експертизу;
  - в) формальну і кваліфікаційну експертизу.
2. Для отримання патенту на корисну модель необхідно пройти:

- а) формальну експертизу;
  - б) кваліфікаційну експертизу;
  - в) формальну і кваліфікаційну експертизу.
3. Формальна експертиза – це :
- а) перевірка суб'єкта заявки;
  - б) перевірка сутності заявленого об'єкта;
  - в) перевірка пакета документів заявки, без встановлення сутності заявленого об'єкта.
4. Подача заявки здійснюється:
- а) автором;
  - б) роботодавцям;
  - в) зацікавленою особою.
5. Реєстрація патенту здійснюється при наявності сплати мита:
- а) так;
  - б) ні.

Завдання для самостійної роботи

1. Інженери Захаров і Коломієць подали через організацію, де вони працюють, заявку на винахід «Диференціальний підхід до витрати електроенергії». До складу заявки, крім заяви про видачу патенту, увійшли тільки креслення пристрою. За результатами попередньої експертизи авторам було відмовлено в прийнятті заявки до розгляду за мотивами відсутності в ній всіх необхідних матеріалів. Які документи повинні бути включені до складу заявки?

2. Громадянин Зенковський подав заявку про видачу патенту, яка містила такі матеріали:

- клопотання про видачу патенту, викладене російською мовою;
- відомості про себе, свою адресу, викладені українською мовою;
- зображення виробу, що дає уявлення про його зовнішній вигляд;

Назвіть матеріали, які гр. Зенковський не подав та які матеріали подав з порушенням встановленої форми.

3. Підготувати проект заявки на промисловий зразок.

Тема 6. Використання патентних прав

1. Права та обов'язки патентовласника.
2. Ліцензійний договір.
3. Поступка патентних прав.

Семінарське заняття розраховано на вивчення прав і обов'язків патентовласника, порядок використання патентних прав. Права, що випливають з патенту, діють від дати публікації відомостей про його видачу. Права, що випливають з патенту (деклараційного патенту) на секретний винахід чи секретну корисну модель, діють від дати внесення інформації про нього до відповідного Реєстру. Патент надає його власнику виключне право використовувати винахід (корисну модель) за своїм розсудом, якщо таке використання не порушує прав інших власників патентів.

Під використанням винаходу, корисної моделі, розуміють виготовлення, пропозиція до продажу (в тому числі через Інтернет), вивезення або ввезення, збереження або здійснення будь-яких операцій, з запатентованим об'єктом, надавати права користування або передавати право власності іншій особі.

Власник патенту має право вимагати здійснювати на зробленій продукції маркування з вказівкою номера патенту і дати його видачі, а також повинен сплачувати відповідні збори за підтримання чинності патенту і добросовісно користуватися виключним правом, що випливає з патенту.

Проблемні питання

1. Сформулюйте, які права має автор винаходу, корисної моделі та промислового зразку в патентному праві.
2. Хто має право розпоряджатися патентом?
3. Що слід розуміти під поняттям «використання патенту»?
4. Яким чином здійснюється купівля-продаж патентних прав?
5. Чи можливо подарувати патентні права?
6. За якими договорами передаються патентні права?
7. Які існують ліцензійні угоди за типом суб'єкта-ліцензіата?
8. Чи можлива часткова поступка патентних прав?
9. Які обов'язки має власник патенту на промисловий зразок ?

Реферати

1. Права патентовласників у контексті прав людини.
2. Ліцензійний договір, оснований на недійсному патенті.

3. Продаж ліцензій на зовнішньому ринку.
4. Неналежне повідомлення правовласника і його наслідки.
5. Ліцензійно-договірні відносини при передачі патентних прав.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Право на одержання патенту має:
  - а) патентовласник;
  - б) довірена особа;
  - в) патентовласник або довірена особа.
2. До обов'язків патентовласника належить:
  - а) щорічна сплата патентного мита;
  - б) маркування виробу;
  - в) виконання державного замовлення.
3. Поступка патентних прав – це:
  - а) передача прав у користування;
  - б) передача прав власності;
  - в) передача прав у розпорядження.
4. Поступка патентних прав оформлюється:
  - а) договором купівлі-продажу;
  - б) договором франчайзингу;
  - в) договором лізингу.
5. Права, що випливають з патенту, діють від дати публікації відомостей про його видачу:
  - а) так;
  - б) ні.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробить проект договору виключної ліцензії.
2. Складіть схему основних груп ліцензійних угод.
3. Підготуйте текст договору про продаж юридичній особі ліцензії на винахід.
4. Громадянин Іванов отримав у Держслужбі інтелектуальної власності України патент на винахід «Установка для виготовлення цукерок». На його замовлення було виготовлено кілька таких установок, які він продав ТОВ «Літо». Довідавшись, що ТОВ «Літо» отримує значний прибуток від використання установок, він заявив позов про стягнення плати за користування винаходом.

Під час відрядження до Росії Іванов Б. А. виявив, що ТОВ «Літо» виробляє установки для виготовлення цукерок і реалізує їх на території Росії, України і Білорусії. Іванов Б. А. звернувся до ТОВ «Літо» з вимогою припинити незаконні дії і відшкодувати йому завдані збитки. Керівництво ТОВ «Літо» вважає, що виключні права Іванова Б. А. не поширюються на територію Росії, тому вони можуть вільно використовувати його винахід.

Які права має патентовласник? Як слід вирішити цю справу?

Що таке «вичерпання прав патентовласника»?

5. Чим відрізняється право на винахід від права на матеріальний носій, у який втілено винахід?

Тема 7. Припинення прав на об'єкти патентного права

1. Припинення дії патенту. Підстави припинення дії патенту

2. Припинення терміну дії патенту. Дострокове припинення дії патенту.
3. Порядок визнання патенту недійсним.
4. Відмова патентовласника від своїх прав.

При вивченні цієї теми студенти повинні ознайомитися з порядком припинення дії патентних прав. Закони України про промислову власність визначають підстави припинення дії патенту та визнання його недійсним. У них проводиться чітка лінія, яка відрізняє правові підстави припинення дії патенту і підстави для визнання патенту недійсним. Законодавством України передбачено два випадки припинення патенту:

1) відмова патентовласника від патенту. Патентовласник у будь-який час може відмовитися від патенту цілком або частково. Для цього він подає заяву до Держслужби ІВ, на підставі якої публікуються відомості про відмову від патенту в офіційному бюлетені Держслужби ІВ. Однак, у законодавстві встановлене обмеження цього права патентовласника. Це обмеження виникає у випадку, коли патентовласник передав частину своїх прав іншій особі (ліцензійний договір) і не попередив дану особу про відмову від патентних прав;

2) якщо патентовласник не оплатив у встановлений термін річний збір за підтримку патенту в силі. Річний збір сплачується щорічно з дати подачі заявки. Дія патенту припиняється з першого дня року, за котрий збір не сплачений. Після закінчення встановленого терміна, Держслужба ІВ у своєму офіційному бюлетені публікує відомості про припинення дії патенту.

Вимоги про визнання патенту недійсним заявляється будь-якою особою у формі заперечення в його видачі, що подається в апеляційну палату відомства, або у формі позову, поданого в суд.

Проблемні питання

1. В яких нормативних актах закріплюються підстави припинення дії патенту на об'єкти промислової власності?
2. Чи потрібно сплачувати державне мито за підтримання патенту в силі? Якщо «так», в якому розмірі? Яким нормативно-правовим актом це регулюється?
3. У яких випадках анулюється патент?
4. Який порядок відмови патентовласника від патенту?
5. Перелічіть види патентних мит.

Реферати

1. Припинення дії патенту за Патентним законом РФ.
2. Особливості тлумачення патентної формули при визначенні порушення патенту.
3. Правові наслідки порушення патентних прав.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Відмова від патенту можлива:
  - а) у повному обсязі;
  - б) частково;
  - в) у повному обсязі та частково.
2. Патент припиняє дію з моменту:

- а) опублікування у бюлетені заяви про відмову;
  - б) державної реєстрації;
  - в) подачі заяви про відмову.
3. При видачі ліцензії патентовласник у разі відмови від патенту:
- а) самостійно здійснює відмову;
  - б) попереджає особу, яка отримала ліцензію;
  - в) попереджає Державну службу ІВ.
4. Анулювання патенту виникає:
- а) з моменту видачі патенту;
  - б) з моменту припинення дії патенту;
  - в) з моменту виявлення патентного правопорушення.
5. Заяву про недійсність патенту може подати:
- а) патентовласник;
  - б) зацікавлена особа;
  - в) Державна служба ІВ.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть позовну заяву про визнання патенту недійсним.
2. Підготувати рецензію на наукову статтю: Коваль А. Деякі особливості судових справ про визнання недійсними патентів на промислові зразки // Юридичний журнал. – 2006. – № 9. – С. 106–114.
3. Громадянин Петров І. В. отримав патент на спосіб розпорядження повітрям. Після отримання патенту було встановлено, що цей патент порушує Конституцію України, зокрема посягає на право народу на повітря. Чи буде цей патент визнано недійсним? Хто повинен вимагати визнання цього патенту недійсним? Як розв'язати конфлікт?

Тема 8. Захист патентних прав

1. Поняття, форми та способи захисту патентних прав.
2. Юрисдикційна форма захисту патентних прав.
3. Неюрисдикційна форма захисту патентних прав.

Тема семінарського заняття спрямована на вивчення порядку захисту патентних прав. Законодавство України в сфері інтелектуальної власності містить положення, пов'язані з набуттям, здійсненням та захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності становить передбачену законодавством діяльність відповідних державних органів щодо визнання, поновлення прав, а також усунення перешкод, що заважають реалізації прав та законних інтересів суб'єктів права у сфері інтелектуальної власності, та здійснюється у визначеному законодавством порядку, тобто за допомогою застосування належних форм, засобів і способів захисту.

У спеціальному законодавстві України з питань інтелектуальної власності також закріплено чимало способів захисту прав інтелектуальної власності. Як правило, власник порушених прав інтелектуальної власності може скористатися не будь-яким, а якимось конкретним способом захисту цих прав. Найчастіше він прямо визначений спеціальною нормою закону або впливає з характеру вчиненого правопорушення. Законодавець надає власнику прав інтелектуальної власності можливість самостійного вибору способу його захисту.

Суб'єктом права на захист може бути автор або патентовласник, особа, яка володіє ліцензією. Суб'єкти права на захист можуть самостійно здійснювати захист або звертатися до патентних повірених. Якщо існує декілька потерпілих (співавторів), то вони можуть захищати свої інтереси самостійно, незалежно один від іншого, або надати право захищати свої права через одного з них шляхом делегування своїх прав із захисту.

Проблемні питання

1. Які існують способи захисту патентних прав?
2. Як здійснюється охорона службового винаходу?
3. Адміністративна відповідальність в патентному праві.
4. Кримінальна відповідальність за порушення патентних прав.
5. Відшкодування матеріальних збитків та моральної шкоди за порушення патентних прав.
6. Які умови надання правової охорони промислового зразка ?

Реферати

1. Особливості розгляду судових спорів щодо службових винаходів.
2. Проблеми відповідальності за дії, що порушують патентне право.
3. Патентний суд: світовий та український досвід.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Суб'єктом права на захист може бути:
  - а) патентовласник;
  - б) особа, яка отримала ліцензію;

- в) патентовласник та особа, що отримала ліцензію.
- 2. Вибір форми захисту у патентному праві належить:
  - а) патентовласнику;
  - б) споживачу;
  - в) слідчому.
- 3. Поновлення порушених прав може здійснюватися:
  - а) у судовому порядку;
  - б) у позасудовому порядку;
  - в) у судовому порядку та у позасудовому порядку.
- 4. До неюрисдикційній форми належить така дія:
  - а) встановлення сейфа для документів;
  - б) звернення до прокуратури;
  - в) порушення адміністративної справи.
- 5. Патентні повірені можуть здійснювати право на захист:
  - а) так;
  - б) ні.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть схему «Порядок оформлення охорони запатентованих об'єктів на підприємстві».
2. Складіть позовну заяву про авторство на винахід.
3. Складіть позовну заяву про встановлення авторської винагороди.

РОЗДІЛ III. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО В ГАЛУЗІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Тема 1. Право інтелектуальної власності у міжнародному приватному праві

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності, її структура та функції.
2. Міжнародні угоди в галузі промислової власності.
3. Міжнародні угоди в галузі авторського права і суміжних прав.
4. Участь України в міжнародних угодах у сфері інтелектуальної власності.

При розгляді цієї теми студенти обов'язково повинні звернути увагу на таку проблему, як практична діяльність Всесвітньої організації інтелектуальної власності. У цьому аспекті необхідно розглянути приклади із судової практики Європейського Суду з захисту прав людини щодо охорони та захисту прав інтелектуальної власності суб'єктів міжнародних правовідносин. Також студенти повинні оволодіти не тільки знаннями щодо правової бази в галузі промислової власності та в галузі авторського права і суміжних прав, а й провести всебічний аналіз участі нашої держави в міжнародних угодах у сфері інтелектуальної власності.

Проблемні питання

1. Роль Всесвітньої організації інтелектуальної власності в економічній діяльності сучасної держави.

2. Чи потребує і в чому саме вдосконалення діяльності Всесвітньої організації інтелектуальної власності.
3. Залежність економічного розвитку від дотримання міжнародних норм і угод в галузі промислової власності.
4. Дотримання міжнародних норм і угод в галузі авторського права і суміжних прав в Україні.

Реферати

1. Структура Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) та її зв'язок з функціями ВОІВ.
2. Міжнародні угоди в галузі промислової власності, які ви знаєте.
3. Паризька конвенція про охорону промислової власності.
4. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів.
5. Міжнародна конвенція з охорони прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція).
6. Міжнародні угоди в галузі авторського права і суміжних прав були ратифіковані Україною.

Завдання для самостійної роботи

1. Складіть план відповіді на вказані питання до семінарського заняття. Підготуйтеся до дискусії з проблемних питань.
2. Вивчіть визначення таких понять: «Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ)», «Генеральна Асамблея ВОІВ», «Конференція ВОІВ», «Координаційний комітет ВОІВ», «Міжнародне бюро ВОІВ».

3. Складіть схему структури Всесвітньої організації інтелектуальної власності; складіть схему основних функцій Всесвітньої організації інтелектуальної власності; накресліть схему міжнародних угод в галузі промислової власності; накресліть схему міжнародних угод в галузі авторського права і суміжних прав.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Які з перелічених функцій не притаманні ВОІВ:

а) сприяння розробці заходів, розрахованих на поліпшення охорони інтелектуальної власності у всьому світі і на гармонізацію національних законодавств у цій галузі;

б) укладання міжнародних договорів з охорони інтелектуальної власності;

в) виконання адміністративних функцій Паризького Союзу, спеціальних Союзів, утворених у зв'язку з цим Союзом, а також Бернського Союзу;

г) надання техніко-юридичної допомоги в сфері інтелектуальної власності;

д) збір та розповсюдження інформації, проведення досліджень та публікація їх результатів;

е) висловлювання волі домінуючої частини населення?

2. Які з названих директивних органів не належать до структури ВОІВ:

а) Генеральна Асамблея ВОІВ ;

б) Рада акціонерів;

в) Координаційний комітет;

г) Міжнародне бюро;

- д) Наглядова рада;
  - е) Конференція ВОІВ?
3. Чи всі з перелічених повноважень Генеральної Асамблеї ВОІВ вказані правильно:
- а) призначення Генерального Директора за поданням Координаційного комітету;
  - б) розгляд та затвердження звітів Генерального Директора, що стосуються Організації і надання йому всіх необхідних інструкцій;
  - в) розгляд і затвердження звітів і схвалення діяльності Координаційного комітету;
  - г) прийняття дворічного бюджету;
  - д) визначення робочої мови Секретаріату, зважаючи на практику Організації Об'єднаних Націй;
  - е) представництво інтересів фізичних та юридичних осіб, держав у суді?
4. Чи всі з перелічених повноважень Конференції ВОІВ вказані правильно:
- а) обговорення питань, що представляють загальний інтерес в сфері інтелектуальної власності;
  - б) прийняття дворічного бюджету Конференції;
  - в) приймає в межах бюджету Конференції дворічну програму юридично-технічної допомоги;
  - г) прийняття поправок до Конвенції;
  - д) визначення держав, що не є членами, і які міжурядові або міжнародні неурядові організації можуть бути допущені на її засідання як спостерігачі;

- е) запрошення нових держав стати учасниками ВОІВ?
5. Чи всі з перелічених повноважень Координаційного комітету вказані правильно:
- а) підготовка проекту порядку денного Генеральної Асамблеї;
  - б) підготовка проекту порядку денного, а також проектів програми і бюджету Конференції;
  - в) представлення кандидата для призначення його на пост Генерального Директора Генеральної Асамблеї;
  - г) розгляд і затвердження звітів Генерального Директора, що стосуються Організації і надання йому всіх необхідних інструкцій;
  - д) розгляд і затвердження звітів і схвалення діяльності Координаційного комітету?
6. Яке з наведених тверджень є пралильним:
- а) Міжнародне бюро є Секретаріатом ВОІВ і очолюється Генеральним Директором;
  - б) Міжнародне бюро є Виконавчим органом ВОІВ;
  - в) Міжнародне бюро очолюється Генеральним секретарем;
  - г) Міжнародне бюро є Автономним органом ВОІВ і очолюється Генеральним Директором;
  - д) Міжнародне бюро є Секретаріатом ВОІВ і очолюється Президентом ВОІВ?
6. Під якими літерами правильно вказані основні чотири розділи Паризької конвенції:
- а) гарантування права національного режиму в кожній з країн-учасниць;
  - б) надання права пріоритету;

в) встановлення та регулювання прав і обов'язків фізичних та юридичних осіб;

г) господарські функції конвенції;

д) перехідні положення конвенції;

е) адміністративні функції конвенції?

7. Які з наведених тверджень є правильним:

а) положення Паризької конвенції надають для країн-учасниць переваги відносно охорони винаходів на виставках;

б) положення Паризької конвенції регулюють питання, пов'язані з реєстрацією за кордоном товарних знаків;

в) положення Паризької конвенції передбачають правила захисту від недобросовісної конкуренції;

г) положення Паризької конвенції санкціонують розвиток енергозберігаючих технологій;

д) положення Паризької конвенції забороняють реєстрацію товарних знаків в окремих країнах?

8. Головний принцип якої міжнародної угоди в галузі промислової власності наведено: «обов'язок держав-учасників накладати арешт на товари, забезпечені помилковими або такими, що вводять в оману вказівками відносно походження таких товарів в якій-небудь з країн-учасниць угоди, при ввезенні їх в іншу країну-учасницю угоди. Арешт на товари накладається при цьому як в країні, де було зроблено помилкову або таку, що вводить в оману вказівку походження, так і в країні, куди був ввезений товар, забезпечений такою вказівкою. Якщо законодавство країни не допускає арешту товарів при ввезенні, арешт замінюється заборонаю ввезення»:

а) Мадридської угоди про припинення помилкових або таких, що вводять в оману вказівок походження на товарах;

б) Найробського договору про охорону олімпійського символу;

в) Договору ВОІВ про патентну кооперацію (РСТ);

г) Лісабонської угоди про охорону найменувань місць походження;

д) Гаагської угоди про депонування промислових зразків?

9. У відповідях під якою літерою правильно названа дата прийняття Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів:

а) 9 вересня 1886 р.;

б) 15 січня 1981 р.;

в) 27 грудня 1956 р.;

г) 29 квітня 2010 р.;

д) 6 липня 1868 р.?

10. У відповідях під якими літерами правильно вказані міжнародні конвенції, угоди та договори, що регулюють питання авторського права і суміжних прав та ратифіковані Україною:

а) Всесвітня конвенція про авторське право;

б) Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція);

в) Договір ВОІВ з авторського права;

г) Віденська угода про міжнародну класифікацію образотворчих елементів знаків;

д) Найробський договір про охорону олімпійського символу?

11. У відповідях під якими літерами правильно вказані міжнародні конвенції, угоди та договори, що регулюють питання права промислової власності та ратифіковані Україною:

- а) Договір про патентну кооперацію (РСТ);
- б) Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків;
- в) Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури;
- г) Найробський договір з охорони олімпійського символу;
- д) Договір ВОІВ з авторського права (ДАП);
- е) Локарнська угода з міжнародної класифікації промислових знаків?

Тема 2. Законодавство та міжнародні договори з авторського та суміжного права

1. Суб'єкти та об'єкти авторського права в міжнародних правовідносинах.
2. Джерела міжнародного авторського права.
3. Міжнародне суміжне право.

При вивченні цієї теми треба розглянути такі питання, як суб'єкти та об'єкти авторського права, їх особливості в міжнародних правовідносинах. Джерела міжнародного авторського права та міжнародне суміжне право. Студенти повинні оволодіти рядом необхідних термінів, зокрема «суміжні права», «організації мовлення», «фонограма», «виробники фонограм», «виконавець», «авторське ім'я», «право авторства», «право на обнародування твору», «недоторканність твору», визначити особливості їх застосування у міжнародних приватних правовідносинах. Це допоможе забезпечити формування у них правового світогляду та вміння пов'язувати теоретичні положення з вимогами правової практики.

Проблемні питання

1. Специфіка джерел авторського права у міжнародних правовідносинах.
2. У чому полягають особливості правовідносин авторського права?
3. У чому полягає сутність суміжних прав у міжнародних правовідносинах?

Реферати

1. Співвідношення авторського права та права власності.
2. Підстави виникнення авторського права.
3. Особисті немайнові права авторського права.
4. Майнові права авторського права.
5. Наслідки порушення авторського права.
6. Захист авторського права міжнародними правовими нормами.
7. Охорона та захист суміжних прав національним законодавством України.

Завдання для самостійної роботи

1. Вивчіть визначення таких понять: «авторське право», «інтелектуальна власність», «джерела авторського права», «суміжні права», «організації мовлення», «фонограма», «виробники фонограм», «виконавець», «авторське ім'я», «право авторства», «право на обнародування твору», «недоторканність твору».
  2. Складіть схеми: «Джерела авторського права», «Суміжні права».
  3. Складіть план відповіді на вказані питання до семінарського заняття.
- Підготуйтеся до дискусії з проблемних питань.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Визначте ситуацію, яка регулюється авторським правом:
  - а) прийом на роботу неповнолітньої особи;
  - б) виправлення коректором тексту підручника;
  - г) надання згоди автором дитячих віршів на переклад їх французькою мовою;
  - д) подання до суду спадкоємцями автора відомих пісень позову щодо перешкоджання незаконного використання їх фрагментів у рекламних роликах?
2. Визначте, які права належать до майнових прав авторського права:
  - а) виключне право дозволяти використання об'єкта авторського права;
  - б) право на визнання людини творцем об'єкта авторського права;
  - в) право на використання об'єкта авторського права;
  - г) право перешкоджати будь-якому посягання на авторське право, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта авторського права?
3. Який строк чинності немайнових прав авторського права:
  - а) чинні безстроково;
  - б) протягом життя автора;
  - в) 25 років;
  - г) 50 років?
4. До об'єктів авторського права належать:
  - а) комерційні таємниці;
  - б) наукові відкриття;
  - в) виконання;

- г) комп'ютерні програми;
  - д) твори ужиткового мистецтва?
5. Авторське право не поширюється на:
- а) фотографічні твори;
  - б) переклади літературних творів;
  - в) математичні концепції;
  - г) ідеї;
  - д) методи діяльності?
6. Які з перелічених творів не є об'єктами авторського права:
- а) повідомлення про новини дня або інші факти;
  - б) аудіовізуальні твори;
  - в) пантоміми;
  - г) лекції;
  - д) акти органів державної влади та місцевого самоврядування?
7. Авторське право виникає з моменту:
- а) публікації твору;
  - б) створення твору;
  - в) продажу твору;
  - г) визначеному в договорі?
8. Автору твору належать особисті немайнові права:
- а) на недоторканність твору;
  - б) вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору;
  - в) право на визнання особи автором твору;
  - г) забороняти використання твору;
  - д) право на використання твору?

9. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір після смерті автора складає:
- а) 20 років;
  - б) 50 років;
  - в) 70 років;
  - г) 90 років?
10. Об'єктами суміжних прав є:
- а) програми (передачі) організацій радіомовлення;
  - б) відеограми;
  - в) музичні твори;
  - г) фонограми;
  - д) виконання?
11. Строк чинності суміжних майнових прав інтелектуальної власності на виконання, фонограму, відеограму, передачу (програму) організації мовлення спливає через:
- а) 10 років;
  - б) 30 років;
  - в) 50 років;
  - г) 70 років;
  - д) 90 років?

Тема 3. Міжнародно-правове оформлення прав на об'єкти патентного права

1. Суб'єкти та об'єкти міжнародного патентного права.
2. Порядок укладання міжнародної заявки.

3. Ліцензійне використання винаходів, корисних моделей, промислових зразків та інших об'єктів промислової власності.

При розгляді цієї теми слід ретельно дослідити способи міжнародно-правового оформлення прав на об'єкти патентного права. Зокрема студенти повинні добре оволодіти порядком укладання міжнародної заявки та ліцензійного використання винаходів, корисних моделей, промислових зразків та інших об'єктів промислової власності. Це зумовить ефективне закріплення отриманих теоретичних знань з досліджуваної теми у сфері інтелектуальної власності.

Проблемні питання

1. Значення ліцензування у сфері інтелектуальної власності.
2. Характеристика міжнародної заявки.
3. Національна стадія отримання міжнародного патенту.
4. Способи захисту винаходу у країнах ЄС.

Реферати

1. Право промислової власності на корисну модель в Ізраїлі.
2. Засвідчення набуття права промислової власності на промисловий зразок у Німеччині.
3. Особливості ліцензування корисної моделі.
4. Придатність промислового зразка для набуття права промислової власності на нього.
5. Основні засоби забезпечення охорони виключних майнових прав промислової власності на винахід у США.
6. Право попереднього користувача на корисну модель у РФ.

Завдання для самостійної роботи

1. Вивчіть визначення таких понять: «патентне право», «міжнародна заявка», «корисна модель», «винахід», «промисловий зразок», «промислова власність».
2. Складіть схему об'єктів промислової власності; складіть схему майнових прав промислової власності на винахід; накресліть схему порядку укладання міжнародної заявки.
3. Складіть план відповіді на вказані питання до семінарського заняття. Підготуйтеся до дискусії з проблемних питань.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Які з перелічених суб'єктів не є суб'єктами права промислової власності:
  - а) винахідник;
  - б) автор промислового зразка;
  - в) особи, які набули права на винахід, корисну модель, промисловий зразок за договором чи законом;
  - г) автор музичного твору?
2. Які з перелічених об'єктів не є об'єктами права промислової власності:
  - а) винахід;
  - б) корисна модель;
  - в) записування передачі;
  - г) промисловий зразок;
  - д) комерційна таємниця?

3. Набуття права промислової власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок засвідчується:
- а) ліцензією;
  - б) законом;
  - в) договором;
  - г) патентом;
  - д) майновим правочином?
4. До майнових прав промислової власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок відносяться:
- а) право на використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка;
  - б) виключне право дозволяти використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка;
  - в) виключне право перешкоджати неправомірному використанню винаходу, корисної моделі, промислового зразка;
  - г) продаж винаходу, корисної моделі, промислового зразка;
  - д) право на визнання винахідником винаходу, корисної моделі, промислового зразка?
5. Строк чинності виключних майнових прав промислової власності на винахід становить:
- а) 20 років від дати подання заявки;
  - б) 15 років від дати отримання патенту;
  - в) 10 років від дати подання заявки;
  - г) 5 років від дати отримання патенту?
6. Строк чинності виключних майнових прав промислової власності на корисну модель складає:

- a) 20 років від дати подання заявки;
  - б) 15 років від дати отримання патенту;
  - в) 10 років від дати подання заявки;
  - г) 5 років від дати отримання патенту?
7. Строк чинності виключних майнових прав промислової власності на промисловий зразок становить:
- a) 20 років від дати подання заявки;
  - б) 15 років від дати отримання патенту;
  - в) 10 років від дати подання заявки;
  - г) 5 років від дати отримання патенту?
8. Іноземні громадяни та юридичні особи, які постійне місцезнаходження за межами України, подають заявки:
- a) тільки через представників у справах інтелектуальної власності;
  - б) тільки особисто;
  - в) тільки через роботодавців та замовників;
  - г) тільки через Фонд винахідників України?
9. За яких умов промисловий зразок вважається придатним для набуття права промислової власності:
- a) має винахідницький рівень;
  - б) є новим;
  - в) придатний для промислового використання;
  - г) є енергозберігаючим?

Тема 4. Міжнародно-правова охорона інституту індивідуалізації суб'єктів цивільного обігу

1. Суб'єкти та об'єкти інституту індивідуалізації учасників цивільного обігу.
2. Міжнародна охорона торговельної марки.
3. Міжнародна охорона права на фірму.

При вивченні цієї теми студенти повинні дослідити такі теоретичні питання: суб'єкти та об'єкти інституту індивідуалізації учасників цивільного обігу, міжнародна охорона торговельної марки, міжнародна охорона права на фірму. Студенти, насамперед, повинні добре оволодіти теоретичними знаннями щодо розуміння понять: «комерційне найменування», «торгова марка», «комерційна тасмниця», «право інтелектуальної власності». Також слід звернути увагу на проблему всебічного аналізу міжнародної охорони торговельної марки та комерційного найменування.

Проблемні питання

1. Значення індивідуалізації учасників цивільного обігу для охорони їх прав.
2. Характеристика комерційного найменування в Японії.
3. Способи охорони права на фірму у Франції.

Реферати

1. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування в Великобританії.

2. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку в Німеччині.
3. Особливості охорони права на фірму в США.
4. Процедура оформлення прав та використання товарного знаку, знаку обслуговування та найменування місць походження товару .
5. Нормативно-правові акти України про засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту та виробленої ними продукції (робіт, послуг).

Завдання для самостійної роботи

1. Вивчіть визначення таких понять: «комерційне найменування», «торгова марка», «комерційна таємниця», «право інтелектуальної власності».
2. Складіть схему майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування.
3. Складіть схему майнових прав інтелектуальної власності на торгову марку.
4. Накресліть схему прав інтелектуальної власності на географічне зазначення.
5. Складіть план відповіді на вказані питання до семінарського заняття. Підготуйтеся до дискусії з проблемних питань.

Завдання для перевірки засвоєних знань

1. Визначте, яким умовам повинно відповідати комерційне найменування, щоб підлягати правовій охороні:
  - a) дає можливість вирізнити одну особу з-поміж інших;

- б) не вводить в оману споживачів щодо справжньої діяльності осіб;
  - в) засвідчується свідоцтвом;
  - г) відомості про комерційне найменування повинні вноситися до Державного реєстру?
2. Вкажіть, за якої умови особи можуть мати однакові комерційні найменування:
- а) коли це не вводить в оману споживачів щодо товарів, які вони виробляють та (або) реалізують, та послуг, які ними надаються;
  - б) коли комерційні найменування зареєстровані одночасно;
  - в) коли це передбачено законом;
  - г) коли особи виробляють та (або) реалізують однакові товари?
3. Вкажіть майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування:
- а) право на використання комерційного найменування;
  - б) право перешкоджати іншим особам неправомірно використовувати комерційне найменування, в тому числі забороняти таке використання;
  - в) право на визнання особи носієм комерційного найменування;
  - г) право на одержання прибутку від використання комерційного найменування?
4. Визначте суб'єктів права інтелектуальної власності на торговельну марку:
- а) фізичні особи;
  - б) держава Україна;
  - в) юридичні особи;
  - г) іноземні держави;

- д) автономна республіка Крим?
5. Визначте строк чинності майнових прав на торговельну марку:
- а) 10 років;
  - б) 15 років;
  - в) 20 років;
  - г) 25 років?
6. Вкажіть умови дострокового припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку:
- а) у зв'язку з перетворенням торговельної марки у загальноживане позначення певного виду товарів і послуг;
  - б) у випадках, передбачених договором;
  - в) у випадку зміни власника юридичної особи, якій належать майнові права на торговельну марку;
  - г) з ініціативи особи, якій належать майнові права на торговельну марку?
7. Вкажіть, яким особам можуть належати майнові права на торговельну марку:
- а) володільцю відповідного свідоцтва;
  - б) власнику юридичної особи, якій надано право на використання торговельної марки;
  - в) володільцю міжнародної реєстрації;
  - г) особі, торговельну марку якої визнано в установленому законом порядку добре відомою.
8. Визначте термін, який означає позначення або комбінацію позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що

виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами:

- а) комерційне найменування;
- б) торговельна марка;
- в) географічне зазначення;
- г) комерційна таємниця.

9. Які підвиди включає в себе комерційне найменування :

- а) фірмове найменування юридичної особи;
- б) найменування, під яким здійснюють свою діяльність фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності;
- в) торговельну марку;
- г) комерційну таємницю?

10. Вкажіть, які позначення не набувають правової охорони:

- а) державні герби, прапори та емблеми;
- б) комбінації кольорів;
- в) емблеми, скорочені або повні найменування міжнародних міждержавних організацій;
- г) офіційні контрольні, гарантійні та пробірні клейма, печатки;
- д) нагороди та інші відзнаки?

11. Визначте виключні права, які Свідоцтво про державну реєстрацію торговельної марки надає його власнику:

- а) забороняє іншим особам використовувати без його згоди зареєстрований знак стосовно наведених товарів і послуг;
- б) забороняє іншим особам використовувати без його згоди зареєстрований знак стосовно товарів і послуг, споріднених з

наведеними у свідоцтві, якщо внаслідок його використання можна ввести в оману щодо особи, яка виробляє товари чи надає послуги;

в) забороняє іншим особам використовувати без його згоди позначення, схоже із зареєстрованим знаком, стосовно наведених у свідоцтві товарів і послуг, якщо внаслідок такого використання ці позначення і знак можна сплутати;

г) забороняє іншим особам використовувати без його згоди відомості технічного, організаційного, комерційного та іншого характеру?

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольні роботи займають важливе місце в навчальному процесі на заочному факультеті вищих навчальних закладів. Основна мета робіт – з'ясування студентами теоретичних положень, натуття ними навичок самостійної роботи з законодавчими актами, навчальною і науковою літературою, уміння застосовувати отримані знання для рішення конкретних життєвих ситуацій.

Контрольна робота складається із трьох частин, кожна з яких стосується певного інституту права інтелектуальної власності.

Кожна частина вимагає всебічної відповіді на поставлене запитання, що досягається за допомогою ретельного вивчення рекомендованого законодавства та навчальної літератури. Для успішного написання контрольної роботи студент повинен уважно ознайомитися із завданням; проаналізувати законодавчі акти; ознайомитися з рекомендованою літературою; продумати відповіді на поставлені запитання.

Нормативні документи, навчально-методичні матеріали й інші джерела, які використовуються у контрольній роботі, повинні бути зазначені відповідно до загальних вимог. Список джерел додається наприкінці роботи.

Контрольна робота має бути виконана в учнівському зошиті або надрукована. На кожній сторінці мають бути залишені поля для зауважень. Всі сторінки повинні бути пронумеровані. Наприкінці

роботи студент повинен поставити свій підпис і дату виконання контрольної роботи.

На титульному аркуші роботи необхідно вказати найменування університету, факультету, групи, номер варіанта, своє прізвище, ім'я, по батькові.

Терміни виконання:

- контрольна робота має бути здана на рецензію викладачеві не пізніше ніж за місяць до початку сесії;
- всі зауваження рецензента студент повинен усунути до іспиту або заліку, обговорити з ним дискусійні питання;
- студентів, які несвоєчасно здали контрольні роботи, до сесії не допускають;
- незараховані роботи є підставою для недопуску до іспиту, заліку.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант за номером у списку в журналі:

Варіант 1

1. Об'єкти авторського права.
2. Держава як суб'єкт патентного права.
3. Норми міжнародного права як джерела права інтелектуальної власності.

Варіант 2

1. Поняття авторського права, авторське право в об'єктивному та суб'єктивному значенні.
2. Порядок визначення винахідницького рівня винаходу.
3. ВОІВ та її роль у врегулюванні проблем у сфері інтелектуальної власності.

Варіант 3

1. Поняття суміжних прав.
2. Поняття та види винаходу.
3. Міжнародна патентна класифікація.

Варіант 4

1. Поняття та інститути інтелектуальної власності.
2. Стадії оформлення патентних прав на промисловий зразок.
3. Напрямки діяльності ВОІВ.

Варіант 5

1. Суб'єкти авторського права.

2. Патентні мита.
3. Загальні засади угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС).

Варіант 6

1. Поняття патентного права.
2. Поняття, види, функції товарного знака.
3. Догода ТРИПС з захисту прав інтелектуальної власності.

Варіант 7

1. Стадії оформлення патенту на винахід.
2. Правова охорона товарних знаків.
3. Міжнародні конвенції з охорони авторських прав.

Варіант 8

1. Поняття та види співавторства.
2. Формальна експертиза на винахід.
3. Правовий статус авторів - іноземних громадян.

Варіант 9

1. Майнові права суб'єктів суміжних прав.
2. Кваліфікаційна експертиза на винахід.
3. Бернська конвенція з охорони літературних і художніх творів.

Варіант 10

1. Немайнові права автора.

2. Правовий статус патентних повірених.
3. Стадії отримання міжнародного патенту на винахід.

Варіант 11

1. Суб'єкти патентного права.
2. Форми правової охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності.
3. Суміжні права як об'єкт міжнародних правовідносин.

Варіант 12

1. Об'єкти патентного права.
2. Умови надання правової охорони кваліфікованій вказівці походження товару.
3. Конвенція з охорони інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм.

Варіант 13

1. Авторський договір.
2. Правовий статус патентовласника.
3. Охорона прав авторів комп'ютерних програм за міжнародними угодами.

Варіант 14

1. Поняття та класифікація творів.
2. Поняття та умови охороноздатності корисної моделі.
3. Міжнародно-правова охорона винаходу.

Вариант 15

1. Умови охороноздатності промислового зразка.
2. Авторські права юридичних осіб.
3. Європейська охорона баз даних як об'єктів авторського права.

Вариант 16

1. Правовий статус іноземних громадян як суб'єктів авторського права.
2. Права володільця патенту на сорт.
3. Засади Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків.

Вариант 17

1. Порядок укладання авторського договору.
2. Порядок і підстави припинення дії патенту.
3. Порядок отримання міжнародно-правової охорони торговельних марок.

Вариант 18

1. Майнові права виконавця.
2. Поняття та види ліцензійного договору.
3. Міжнародно-правова охорона географічного позначення.

Вариант 19

1. Вільне використання суміжних прав.
2. Поступка патентних прав.
3. Міжнародно-правова охорона топографії інтегральних мікросхем.

Варіант 20

1. Охорона прав виробників фонограм.
2. Правовий статус організацій колективного управління правами інтелектуальної власності.
3. Міжнародна патентна процедура.

Варіант 21

1. Поняття та види ліцензійного договору.
2. Дайте визначення авторського договору.
3. Захист прав суб'єктів авторського права.

Варіант 22

1. Умови авторського договору заказу.
2. Проаналізуйте та охарактеризуйте об'єкти винаходів.
3. Охарактеризуйте способи захисту патентовласника.

Варіант 23

1. Авторський договір заказу на створення кінофільму.
2. Проаналізуйте правовий статус суб'єктів суміжного права.
3. Обґрунтуйте процес подачі позову про захист авторських прав.

Варіант 24

1. Спадкування прав на об'єкти інтелектуальної власності.
2. Визначити правовий статус перекладача.
3. Охарактеризуйте способи захисту прав суб'єктів суміжного права

Варіант 25

1. Поступка майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності.

2. Охарактеризуйте критерії патентоздатності корисної моделі.
3. Неюрисдикційні способи захисту комерційної таємниці.

Варіант 26

1. Поняття та умови договору депонування рукописи.
2. Відмінність промислового зразка від товарного знаку.
3. Форми захисту об'єктів інтелектуальної власності.

Варіант 27

1. Поняття та умови договору між співавторами.
2. Охарактеризуйте умови охороноздатності комп'ютерної програми.
3. Охарактеризуйте адміністративну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

Варіант 28

1. Поняття та умови договору на створення об'єкта інтелектуальної власності між робітником та роботодавцем.
2. Охарактеризуйте кримінальну відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.
3. Визначити порядок отримання примусової ліцензії.

Варіант 29

1. Загальна характеристика цивільно-правових договорів на створення об'єктів інтелектуальної власності.
2. Проаналізуйте відповідальність патентних повірників.
3. Поняття та форми захисту об'єктів інтелектуальної власності.

Варіант 30

1. Поняття та умови договору про використання патенту.
2. Охарактеризуйте обов'язки та права патентних повірених.

3. Охарактеризуйте способи захисту прав суб'єктів прав на торгівельну марку.

Варіант 31

4. Поняття та умови договору виконання науково-дослідних робіт.
5. Охарактеризуйте майнові і немайнові права автора об'єкта патентного права.
6. Проаналізуйте юрисдикційну форму захисту патентних прав.

Варіант 32

1. Дайте поняття та види ліцензійної угоди.
2. Проаналізуйте порядок виявлення промислової придатності винаходу.
3. Охарактеризуйте способи захисту прав майнових та немайнових прав автору.

Варіант 33

1. Поняття та умови договору на виконання технічних робіт.
2. Дайте визначення та умови ліцензійного договору.
3. Судовий захист прав автору.

Варіант 34

1. Поняття та умови договору на створення комп'ютерної програми.
2. Майнові права виробників фонограм і виробників відеограм.
3. Охарактеризуйте неюрисдикційну форму захисту прав авторів патентовласників.

Варіант 35

1. Поняття та умови договору про колективне управління майновими правами автору.
2. Обґрунтуйте право патентовласника на використання об'єкту патентного права.
3. Охарактеризуйте юрисдикційну форму захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Поняття інтелектуальної власності.
2. Система правової охорони інтелектуальної власності.
3. Поняття авторського права та його принципи.
4. Авторське право в об'єктивному і суб'єктивному розумінні.
5. Завдання авторського права.
6. Основні джерела авторського права.
7. Загальна характеристика основних принципів авторського права.
8. Дія авторського права.
9. Поняття і види об'єктів авторського права.
10. Поняття твору та умови розповсюдження авторського права на твори літератури, науки і мистецтва.
11. Види творів.
12. Твори, які не є об'єктами авторського права.
13. Способи створення творів.
14. Поняття і види суб'єктів авторського права.
15. Автори як суб'єкти авторського права.
16. правонаступники як суб'єкти авторського права.
17. Упорядники та перекладачі як суб'єкти авторського права.
18. Поняття співавторства та його ознаки.
19. Види співавторів.
20. Службові твори: поняття та види.
21. Особливості використання службових творів.
22. Суб'єктивне авторське право та його зміст.
23. Особисті немайнові права авторів.
24. Майнові права авторів: поняття і види.

25. Загальна характеристика майнових авторських прав.
26. Майнові права інших осіб, які мають авторські права.
27. Вільне використання творів.
28. Умови вільного використання творів.
29. Використання твору шляхом репродукування.
30. Термін дії авторського права.
31. Поняття авторського договору та його особливості.
32. Класифікація авторських договорів.
33. Умови авторського договору.
34. Загальна характеристика авторського договору (предмет, сторони, форма).
35. Зміст авторського договору.
36. Права та обов'язки авторів.
37. Права та обов'язки користувачів.
38. Відповідальність сторін за порушення авторського договору.
39. Підстави для припинення авторського договору.
40. Поняття суміжних прав.
41. Об'єкти суміжних прав.
42. Загальна характеристика суб'єктів суміжних прав.
43. Термін дії суміжних прав.
44. Суб'єктивні суміжні права, їх зміст.
45. Охорона прав виконавців.
46. Охорона прав виробників фонограм.
47. Охорона прав організацій мовлення.
48. Поняття та характеристика вільного використання об'єктів суміжних прав.

49. Колективне управління майновими правами.
50. Захист авторських і суміжних прав.
51. Суб'єкти права на захист.
52. Форми захисту.
53. Правопорушення у сфері авторських і суміжних прав.
54. Санкції за порушення авторських і суміжних прав.
55. Способи правового захисту авторських і суміжних прав.
56. Цивільно-правові способи захисту авторських і суміжних прав: поняття та види.
57. Загальна характеристика цивільно-правових способів захисту авторських і суміжних прав.
58. Кримінальна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав.
59. Склад злочину проти авторських і суміжних прав.
60. Адміністративна відповідальність за порушення авторських і суміжних прав.
61. Поняття, функції патентного права.
62. Принципи патентного права.
63. Види патентно-правових систем.
64. Зміст патентних правовідносин.
65. Абсолютні патентні правовідносини.
66. Відносні патентні правовідносини.
67. Сторони патентних правовідносин.
68. Патентні повірені.
69. Атестація патентних повірених.
70. Санкції, які застосовуються до патентних повірених.

71. Система подачі заявок на одержання патенту.
72. Видача патенту без проведення експертизи.
73. Зміст заявки на одержання патенту на винахід, корисну модель, промисловий зразок.
74. Порядок сплати збору за дію охоронних документів на об'єкти патентного права.
75. Поняття та умови патентоздатності винаходу.
76. Об'єкти, які не визнаються винаходами.
77. Новизна як ознака винаходу.
78. Поняття та види формули винаходу (корисної моделі).
79. Речовина як об'єкт патентного права.
80. Устрій як об'єкт патентного права.
81. Спосіб як об'єкт патентного права.
82. Винахід на застосування.
83. Пріоритет винаходу.
84. Службовий винахід.
85. Поняття та ознаки корисної моделі.
86. Поняття та ознаки промислового зразка.
87. Умови патентоздатності промислового зразка.
88. Відмінність корисної моделі від винаходу.
89. Право на подачу заявки.
90. Назва винаходу (корисної моделі).
91. Вимоги до текстового матеріалу заявки.
92. Подача міжнародної заявки (міжнародна фаза).
93. Порядок використання прав на об'єкт патентного права, який є державною таємницею.

94. Система експертиз заявок.
95. Використання запатентованого об'єкта без дозволу власника патенту.
96. Експертиза по суті.
97. Порядок видачі патентів України на промисловий зразок, який охороняється свідоцтвом СРСР.
98. Право на винагороду.
99. Порядок подання заявки.
100. Визнання патенту недійсним.
101. Пряме порушення прав.
102. Непряме порушення прав.
103. Оригінальність як ознака промислового зразка.
104. Припинення дії патенту.
105. Встановлення дати пріоритету.
106. Грошова компенсація заявки на об'єкт, що є державною таємницею.
107. Виплата винагороди.
108. Примусова ліцензія.
109. Зміст клопотання на видачу патенту України замість авторського свідоцтва СРСР.
110. Наслідки несплати мита у встановлений термін.
111. Відмова власника патенту від своїх прав.
112. Явочна система експертиз.
113. Перевірочна система експертиз.
114. Відстрочена система експертиз.
115. Порядок реєстрації ліцензійних договорів.

116. Поняття та види новизни як умови патентоздатності об'єкта патентного права.
117. Пільги по новизні.
118. Вимоги єдності винаходу (корисної моделі).
119. Поняття пріоритету.
120. Обов'язки патентного повіреного.
121. Захист прав власників патенту.
122. Колективне управління майновими правами інтелектуальної власності.
123. Представники у справах інтелектуальної власності.
124. Державні інспектори з питань інтелектуальної власності, їх правовий статус.
125. Права та обов'язки державних інспекторів з питань інтелектуальної власності.
126. Міжнародно-правова охорона авторських прав.
127. Міжнародно-правова охорона суміжних прав.
128. Міжнародні конвенції з охорони авторських і суміжних прав, їх загальна характеристика.
129. Міжнародно-правова охорона об'єктів промислової власності.
130. Міжнародна патентна процедура.
131. Міжнародно-правова охорона торговельних марок.
132. Міжнародно-правова охорона фірмових найменувань.
133. Міжнародна реєстрація знаків для товарів та послуг.
134. Правовий статус Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ).

135. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ), її структура та повноваження.
136. Некомерційне використання об'єктів інтелектуальної власності в галузі навчання.
137. Некомерційне використання об'єктів інтелектуальної власності в засобах масової інформації.
138. Некомерційне використання об'єктів інтелектуальної власності в загальних інтересах.
139. Вільне комерційне використання об'єкта інтелектуальної власності при надзвичайних становищах.
140. Вільне комерційне використання об'єкта інтелектуальної власності, що не використовується.
141. Вільне комерційне використання об'єкта інтелектуальної власності попереднім користувачем.
142. Вільне комерційне використання об'єкта інтелектуальної власності в інтересах держави.
143. Знак для товарів та послуг як об'єкт інтелектуальної власності.
144. Ноу-хау та інжиніринг як об'єкти інтелектуальної власності.
145. Поняття франчайзинга та його види.
146. Загальні принципи вільного використання об'єктів інтелектуальної власності.
147. Ознаки знаку походження товару.
148. Загальні вимоги до ліцензійних угод.
149. Зміст угоди на консультативний інжиніринг.
150. Портфельна оцінка об'єкта інтелектуальної власності.

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Автор - фізична особа, творчою працею якої створено твір. Автором може бути будь-яка особа, незалежно від віку і дієздатності. Перекладач або особа, яка адаптує твір, також вважається автором, чії правомочності не зачіпляють прав на оригінальні твори.

Авторська винагорода(гонорар) – усі види винагород або компенсацій, що виплачуються авторам за використання їх творів, які охороняються у межах, встановлених авторським правом. Винагорода може здійснюватися у формі платежу (одноразова винагорода), відрахувань (відсотків) за кожний проданий примірник чи кожне використання твору або у формі змішаних платежів.

Асоціативний знак – це товарний знак, що є тотожним (аналогічним) або схожим зі знаками, вже зареєстрованими тією самою особою щодо однорідних товарів або послуг.

Аудіовізуальний твір - твір, що фіксується на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітній плівці чи магнітному диску, компакт-диску тощо) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, які відображають (закодовують) рухомі зображення (як із звуковим супроводом, так і без нього), і сприйняття якого є можливим виключно за допомогою того чи іншого виду екрана (кіноекрана, телевізійного екрана тощо), на якому рухомі зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів. Видами аудіовізуального твору є кінофільми, телефільми, відеофільми, діафільми, слайдофільми тощо, які можуть бути ігровими, анімаційними (мультиплікаційними), неігровими чи іншими;

База даних (компіляція даних) - сукупність творів, даних або будь-якої іншої незалежної інформації в довільній формі, у тому числі електронній, підбір і розташування складових частин якої та її упорядкування є результатом творчої праці, складові частини якої є

доступними індивідуально і можуть бути знайдені за допомогою спеціальної пошукової системи на основі електронних засобів (комп'ютера) чи інших засобів;

Бібліографічний опис патентного документа – це сукупність бібліографічних даних про патентний документ, наведених згідно з правилами, встановленими нормативно-технічними документами, необхідними і достатніми для загальної характеристики, ідентифікації та пошуку документа.

Благодійні гастрольні заходи - добровільні безкорисливі видовищні заходи закладів, підприємств, організацій культури, творчих колективів, окремих виконавців, що не передбачають одержання доходу їх організаторами та гастролерами, за винятком доходів, за рахунок яких покриваються витрати, пов'язані виключно з організацією та проведенням гастрольного заходу. Перелік та граничні обсяги таких витрат визначаються Кабінетом Міністрів України. Благодійними вважаються також гастрольні заходи, весь дохід від яких, за винятком доходів, за рахунок яких покриваються витрати, пов'язані виключно з організацією та проведенням гастрольного заходу, спрямовується на благодійництво згідно із законом.

Виключне право - майнове право особи, яка має щодо твору, виконання, постановки, передачі організації мовлення, фонограми чи відеограми авторське право і (або) суміжні права, на використання цих об'єктів авторського права і (або) суміжних прав лише нею і на видачу лише цією особою дозволу чи заборону їх використання іншим особам у межах строку, встановленого цим Законом;

Виконавець - актор (театру, кіно тощо), співак, музикант, танцюрист або інша особа, яка виконує роль, співає, читає, декламує, грає на музичному інструменті, танцює чи будь-яким іншим способом виконує твори літератури, мистецтва чи твори народної

творчості, циркові, естрадні, лялькові номери, пантоміми тощо, а також диригент музичних і музично-драматичних творів;

Виробник відеограми - фізична або юридична особа, яка взяла на себе ініціативу і несе відповідальність за перший відеозапис виконання або будь-яких рухомих зображень (як із звуковим супроводом, так і без нього);

Виробник фонограми - фізична або юридична особа, яка взяла на себе ініціативу і несе відповідальність за перший звукозапис виконання або будь-яких звуків;

Відеограма - відеозапис на відповідному матеріальному носії (магнітній стрічці, магнітному диску, компакт-диску тощо) виконання або будь-яких рухомих зображень (із звуковим супроводом чи без нього), крім зображень у вигляді запису, що входить до аудіовізуального твору. Відеограма є вихідним матеріалом для виготовлення її копій;

Відтворення примірників - виготовлення одного або більше примірників аудіовізуального твору, фонограми, відеограми, комп'ютерної програми, бази даних у будь-якій матеріальній формі, а також їх запис для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (у тому числі цифровій), оптичній або іншій формі, яку може зчитувати машина;

Відтворювач - юридична чи фізична особа, яка змовила відтворення або самостійно здійснила таке відтворення на обладнання, що є її власністю або перебуває в її володіння чи користуванні;

Гастролери - заклади, підприємства і організації культури, творчі колективи, окремі виконавці, які здійснюють гастрольні заходи на території України.

Гастрольні заходи - видовищні заходи (фестивалі, концерти, вистави, лекційно-концертні, розважальні програми, виступи пересувних циркових колективів, пересувні механізовані атракціони

типу «Луна-парк» тощо) закладів, підприємств, організацій культури, творчих колективів, у тому числі тимчасових, окремих виконавців за межами їх стаціонарних сценічних майданчиків.

Експортер примірників – український суб'єкт підприємницької діяльності, який здійснив продаж (у тому числі з оплатою в не грошовій формі) іноземному суб'єкту підприємницької діяльності примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних із вивезенням або без вивезення їх з митної території України;

Здавання у майновий найм - передача права користування і (або) володіння оригіналом чи примірником твору, фонограми, відеограми на певний строк з метою одержання прямої чи опосередкованої комерційної вигоди;

Імпортер примірників – український суб'єкт підприємницької діяльності, який здійснив купівлю (у тому числі з оплатою в не грошовій формі) в іноземного суб'єкта підприємницької діяльності примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних із ввезенням або без ввезення їх на митну територію України;

Інформація про управління правами - інформація, в тому числі в електронній (цифровій) формі, що ідентифікує об'єкт авторського права і (або) суміжних прав і автора чи іншу особу, яка має на цей об'єкт авторське право і (або) суміжні права, або інформація про умови використання об'єкта авторського права і (або) суміжних прав, або будь-які цифри чи коди, у яких представлена така інформація, коли будь-який із цих елементів інформації прикладений до примірника об'єкта авторського права і (або) суміжних прав або вміщений у нього чи з'являється у зв'язку з його повідомленням до загального відома;

Комп'ютерна програма – набір інструкцій у вигляді слів, цифр, кодів, схем, символів чи у будь-якому іншому вигляді, виражених у формі, придатній для зчитування комп'ютером, які приводять його у дію для досягнення певної мети або результату (це поняття охоплює як операційну систему, так і прикладну програму, виражені у вихідному або об'єктному кодах);

Контрафактний примірник твору, фонограми, відеограми - примірник твору, фонограми чи відеограми, відтворений, опублікований і (або) розповсюджуваний з порушенням авторського права і (або) суміжних прав, у тому числі примірники захищених в Україні творів, фонограм і відеограм, що ввозяться на митну територію України без згоди автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав, зокрема з країн, в яких ці твори, фонограми і відеограми ніколи не охоронялися або перестали охоронятися;

Контрольна марка – спеціальний знак, що засвідчує дотримання авторського і (або) суміжних прав і надає право на розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних. Контрольна марка є самоклеючим знаком одноразового використання, зовнішній бік якого має спеціальний голографічний захист;

Маркування контрольними марками – позначення шляхом наклеювання контрольних марок на упаковку примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних;

Музичні твори - це об'єкти права інтелектуальної власності і результат роботи багатьох людей: авторів слів та музики, виконавців і виробників фонограм.

Опублікування твору, фонограми, відеограми - випуск в обіг за згодою автора чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав виготовлених поліграфічними, електронними чи іншими способами

примірників твору, фонограми, відеограми у кількості, здатній задовольнити, з урахуванням характеру твору, фонограми чи відеограми, розумні потреби публіки, шляхом їх продажу, здавання в майновий найм, побутового чи комерційного прокату, надання доступу до них через електронні системи інформації таким чином, що будь-яка особа може його отримати з будь-якого місця і у будь-який час за власним вибором або передачі права власності на них чи володіння ними іншими способами. Опублікуванням твору, фонограми, відеограми вважається також депонування рукопису твору, фонограми, відеограми у сховищі (депозитарії) з відкритим доступом та можливістю одержання в ньому примірника (копії) твору, фонограми, відеограми;

Організатори гастрольних заходів - суб'єкти господарювання, що займаються організацією гастрольних заходів на території України і статутними документами яких передбачено таку діяльність.

Організація ефірного мовлення - телерадіоорганізація, що здійснює публічне сповіщення радіо- чи телевізійних передач і програм мовлення (як власного виробництва, так і виробництва інших організацій) шляхом передачі в ефір за допомогою радіохвиль (а також лазерних променів, гамма-променів тощо) у будь-якому частотному діапазоні (у тому числі й з використанням супутників);

Організація кабельного мовлення - телерадіоорганізація, що здійснює публічне сповіщення радіо- чи телевізійних передач і програм мовлення (як власного виробництва, так і виробництва інших організацій) шляхом передачі на віддаль сигналу за допомогою того чи іншого виду наземного, підземного чи підводного кабелю (провідникового, оптоволоконного чи іншого виду);

Організація колективного управління (організація колективного управління майновими правами) - організація, що управляє на

колективній основі майновими правами суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав і не має на меті одержання прибутку;

Організація мовлення - організація ефірного мовлення чи організація кабельного мовлення;

Примірник аудіовізуального твору, комп'ютерної програми, бази даних - копія аудіовізуального твору, комп'ютерної програми або бази даних на відповідному матеріальному носії, яка виконана безпосередньо чи опосередковано із цього аудіовізуального твору, комп'ютерної програми або бази даних і містить усі зафіксовані в аудіовізуальному творі, комп'ютерній програмі або базі даних рухомі зображення чи їх частину (як із звуковим супроводом, так і без нього);

Примірник відеограми - копія відеограми на відповідному матеріальному носії, яка виконана безпосередньо чи опосередковано із цієї відеограми і містить усі зафіксовані на ній рухомі зображення чи їх частину (як із звуковим супроводом, так і без нього);

Примірник твору - копія твору, виконана у будь-якій матеріальній формі;

Примірник фонограми - копія фонограми на відповідному матеріальному носії, яка виконана безпосередньо чи опосередковано із цієї фонограми і містить усі зафіксовані на ній звуку чи їх частину;

Публічна демонстрація аудіовізуального твору, відеограми - публічне одноразове чи багаторазове представлення публіці за згодою суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав у приміщенні, в якому можуть бути присутніми особи, які не належать до кола сім'ї або близьких знайомих цієї сім'ї, аудіовізуального твору чи зафіксованого у відеограмі виконання або будь-яких рухомих зображень;

Публічне виконання - подання за згодою суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав творів, виконань, фонограм, передач організацій мовлення шляхом декламації, гри, співу, танцю та іншим

способом як безпосередньо (у живому виконанні), так і за допомогою будь-яких пристроїв і процесів (за винятком передачі в ефір чи по кабелях) у місцях, де присутні чи можуть бути присутніми особи, які не належать до кола сім'ї або близьких знайомих цієї сім'ї, незалежно від того, чи присутні вони в одному місці і в один і той самий час або в різних місцях і в різний час;

Публічне сповіщення (доведення до загального відома) - передача за згодою суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав в ефір за допомогою радіохвиль (а також лазерних променів, гамма-променів тощо), у тому числі з використанням супутників, чи передача на віддаль за допомогою проводів або будь-якого виду наземного чи підземного (підводного) кабелю (провідникового, оптоволоконного та інших видів) творів, виконань, будь-яких звуків і (або) зображень, їх записів у фонограмах і відеограмах, програм організації мовлення тощо, коли зазначена передача може бути сприйнята необмеженою кількістю осіб у різних місцях, віддаленість яких від місця передачі є такою, що без зазначеної передачі зображення чи звуки не можуть бути сприйняті;

Публічний показ - будь-яка демонстрація оригіналу чи примірника твору, виконання, фонограми, відеограми, передачі організації мовлення за згодою суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав безпосередньо або на екрані за допомогою плівки, слайда, телевізійного кадру тощо (за винятком передачі в ефір чи по кабелях) або за допомогою інших пристроїв чи процесів у місцях, де присутні чи можуть бути присутніми особи, які не належать до кола сім'ї чи близьких знайомих цієї сім'ї особи, яка здійснює показ, незалежно від того, чи присутні вони в одному місці і в один і той самий час або в різних місцях і в різний час (публічний показ аудіовізуального твору чи відеограми означає також демонстрацію окремих кадрів аудіовізуального твору чи відеограми без дотримання їх послідовності);

Розповсюдження об'єктів авторського права і (або) суміжних прав - будь-яка дія, за допомогою якої об'єкти авторського права і (або) суміжних прав безпосередньо чи опосередковано пропонуються публіці, в тому числі доведення цих об'єктів до відома публіки таким чином, що її представники можуть здійснити доступ до цих об'єктів з будь-якого місця і в будь-який час за власним вибором;

Розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних – введення в обіг примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних шляхом їх продажу чи іншої передачі права власності;

Стаціонарний сценічний майданчик - сценічний майданчик, який належить закладу, підприємству чи організації культури, творчому колективу, виконавцю на правах власності або регулярно використовується ним не менше одного року на підставі інших цивільно-правових угод.

Суб'єкт майнових авторських і (або) суміжних прав – фізична або юридична особа, якій на законних підставах належать майнові авторські і (або) суміжні права на аудіовізуальні твори, фонограми, відеограми, комп'ютерні програми, бази даних.

Суспільне надбання - твори і об'єкти суміжних прав, строк дії авторського права і (або) суміжних прав на які закінчився;

Фонограма - звукозапис на відповідному носії (магнітній стрічці чи магнітному диску, грамофонній платівці, компакт-диску тощо) виконання або будь-яких звуків, крім звуків у формі запису, що входить до аудіовізуального твору. Фонограма є вихідним матеріалом для виготовлення її примірників (копій);

ДОДАТКИ

Додаток 1

Витяги з Цивільного кодексу України **Глава 35 Цивільного кодексу України. Загальні положення про** **право інтелектуальної власності**

Стаття 418. Поняття права інтелектуальної власності

1. Право інтелектуальної власності - це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом.

2. Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається цим Кодексом та іншим законом.

3. Право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом.

Стаття 419. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності

1. Право інтелектуальної власності та право власності на річ не залежать одне від одного.

2. Перехід права на об'єкт права інтелектуальної власності не означає переходу права власності на річ.

3. Перехід права власності на річ не означає переходу права на об'єкт права інтелектуальної власності.

Стаття 420. Об'єкти права інтелектуальної власності

1. До об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема, належать:

- літературні та художні твори;

Продовження додатку 1

- комп'ютерні програми;
- компіляції даних (бази даних);
- виконання;
- фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій
- мовлення;
- наукові відкриття;
- винаходи, корисні моделі, промислові зразки;
- компонування (топографії) інтегральних мікросхем;
- раціоналізаторські пропозиції;
- сорти рослин, породи тварин;
- комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки
- для товарів і послуг), географічні зазначення;
- комерційні таємниці.

Стаття 421. Суб'єкти права інтелектуальної власності

1. Суб'єктами права інтелектуальної власності є: творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності (автор, виконавець, винахідник тощо) та інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності відповідно до цього Кодексу, іншого закону чи договору.

Стаття 422. Підстави виникнення (набуття) права інтелектуальної власності

1. Право інтелектуальної власності виникає (набувається) з підстав, встановлених цим Кодексом, іншим законом чи договором.

Стаття 423. Особисті немайнові права інтелектуальної власності

1. Особистими немайновими правами інтелектуальної власності є:

- право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності;

Продовження додатку 1

- право перешкоджати будь-якому посяганням на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності;

- інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

2. Особисті немайнові права інтелектуальної власності належать творцеві об'єкта права інтелектуальної власності. У випадках, передбачених законом, особисті немайнові права інтелектуальної власності можуть належати іншим особам.

3. Особисті немайнові права інтелектуальної власності не залежать від майнових прав інтелектуальної власності.

4. Особисті немайнові права інтелектуальної власності не можуть відчужуватися (передаватися), за винятками, встановленими законом.

Стаття 424. Майнові права інтелектуальної власності

1. Майновими правами інтелектуальної власності є:

- право на використання об'єкта права інтелектуальної власності;

- виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності;

- виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання;

- інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

2. Законом можуть бути встановлені винятки та обмеження в майнових правах інтелектуальної власності за умови, що такі обмеження та винятки не створюють істотних перешкод для

Продовження додатку 1

нормальної реалізації майнових прав інтелектуальної власності та здійснення законних інтересів суб'єктів цих прав.

3. Майнові права інтелектуальної власності можуть відповідно до закону бути вкладом до статутного капіталу юридичної особи, предметом договору застави та інших зобов'язань, а також використовуватися в інших цивільних відносинах.

Стаття 425. Строк чинності прав інтелектуальної власності

1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності є чинними безстроково, якщо інше не встановлено законом.

2. Майнові права інтелектуальної власності є чинними протягом строків, встановлених цим Кодексом, іншим законом чи договором.

3. Майнові права інтелектуальної власності можуть бути припинені достроково у випадках, встановлених цим Кодексом, іншим законом чи договором.

Стаття 426. Використання об'єкта права інтелектуальної власності

1. Способи використання об'єкта права інтелектуальної власності визначаються цим Кодексом та іншим законом.

2. Особа, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, може використовувати цей об'єкт на власний розсуд, з додержанням при цьому прав інших осіб.

3. Використання об'єкта права інтелектуальної власності іншою особою здійснюється з дозволу особи, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, крім випадків правомірного використання без такого дозволу, передбачених цим Кодексом та іншим законом.

4. Умови надання дозволу (видачі ліцензії) на використання об'єкта права інтелектуальної власності можуть бути визначені

Продовження додатку 1
ліцензійним договором, який укладається з додержанням вимог цього Кодексу та іншого закону.

Стаття 427. Передання майнових прав інтелектуальної власності

1. Майнові права інтелектуальної власності можуть бути передані відповідно до закону повністю або частково іншій особі.

2. Умови передання майнових прав інтелектуальної власності можуть бути визначені договором, який укладається відповідно до цього Кодексу та іншого закону.

Стаття 428. Здійснення права інтелектуальної власності, яке належить кільком особам

1. Право інтелектуальної власності, яке належить кільком особам спільно, може здійснюватися за договором між ними. У разі відсутності такого договору право інтелектуальної власності, яке належить кільком особам, здійснюється спільно.

Стаття 429. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору

1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт. У випадках, передбачених законом, окремі особисті немайнові права інтелектуальної власності на такий об'єкт можуть належати юридичній або фізичній особі, де або у якій працює працівник.

2. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якій він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором.

3. Особливості здійснення майнових прав інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, можуть бути встановлені законом.

Продовження додатку 1

Стаття 430. Права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням

1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта.

2. У випадках, передбачених законом, окремі особисті немайнові права інтелектуальної власності на такий об'єкт можуть належати замовникові.

3. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений за замовленням, належать творцеві цього об'єкта та замовникові спільно, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 431. Наслідки порушення права інтелектуальної власності

1. Порушення права інтелектуальної власності, в тому числі невизнання цього права чи посягання на нього, тягне за собою відповідальність, встановлену цим Кодексом, іншим законом чи договором.

Стаття 432. Захист права інтелектуальної власності судом

1. Кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності відповідно до статті 16 цього Кодексу.

2. Суд у випадках та в порядку, встановлених законом, може постановити рішення, зокрема, про:

- застосування негайних заходів щодо запобігання порушенню права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів;

- зупинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт чи експорт яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності;

- вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний оборот з порушенням права інтелектуальної власності та знищення таких товарів;

Продовження додатку 1

- вилучення з цивільного обороту матеріалів та знарядь, які використовувалися переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності або вилучення та знищення таких матеріалів та знарядь;

- застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності. Розмір стягнення визначається відповідно до закону з урахуванням вини особи та інших обставин, що мають істотне значення;

- опублікування в засобах масової інформації відомостей про порушення права інтелектуальної власності та зміст судового рішення щодо такого порушення.

Глава 36 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на літературний, художній та інший твір (авторське право)

Стаття 433. Об'єкти авторського права

1. Об'єктами авторського права є твори, а саме:

літературні та художні твори, зокрема:

- романи, поеми, статті та інші письмові твори;
- лекції, промови, проповіді та інші усні твори;
- драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні, інші сценічні твори;
- музичні твори (з текстом або без тексту);
- аудіовізуальні твори;
- твори живопису, архітектури, скульптури та графіки;
- фотографічні твори;
- твори ужиткового мистецтва;
- ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки;

Продовження додатку 1

- переклади, адаптації, аранжування та інші переробки літературних або художніх творів;
- збірники творів, якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- комп'ютерні програми;
- компіляції даних (бази даних), якщо вони за добором або упорядкуванням їх складових частин є результатом інтелектуальної діяльності;
- інші твори.

2. Твори є об'єктами авторського права без виконання будь-яких формальностей щодо них та незалежно від їх завершеності, призначення, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження.

3. Авторське право не поширюється на ідеї, процеси, методи діяльності або математичні концепції як такі.

4. Комп'ютерні програми охороняються як літературні твори.

5. Компіляції даних (бази даних) або іншого матеріалу охороняються як такі. Ця охорона не поширюється на дані або матеріал як такі та не зачіпає авторське право на дані або матеріал, що є складовими компіляції.

Стаття 434. Твори, які не є об'єктами авторського права

1. Не є об'єктами авторського права:

- 1) акти органів державної влади та органів місцевого самоврядування (закони, укази, постанови, рішення тощо), а також їх офіційні переклади;
- 2) державні символи України, грошові знаки, емблеми тощо, затверджені органами державної влади;
- 3) повідомлення про новини дня або інші факти, що мають характер звичайної прес-інформації;
- 4) інші твори, встановлені законом.

Продовження додатку 1

Стаття 435. Суб'єкти авторського права

1. Первинним суб'єктом авторського права є автор твору. За відсутності доказів іншого автором твору вважається фізична особа, зазначена звичайним способом як автор на оригіналі або примірнику твору (презумпція авторства).

2. Суб'єктами авторського права є також інші фізичні та юридичні особи, які набули прав на твори відповідно до договору або закону.

Стаття 436. Співавторство

1. Авторське право на твір, створений у співавторстві, належить співавторам спільно, незалежно від того, становить такий твір одне нерозривне ціле чи складається з частин, кожна з яких може мати ще й самостійне значення. Частина твору, створеного у співавторстві, визнається такою, що має самостійне значення, якщо вона може бути використана незалежно від інших частин цього твору.

2. Кожен із співавторів зберігає своє авторське право на створену ним частину твору, яка має самостійне значення.

3. Відносини між співавторами можуть бути визначені договором. У разі відсутності такого договору авторське право на твір здійснюється всіма співавторами спільно.

Стаття 437. Виникнення авторського права

1. Авторське право виникає з моменту створення твору.

2. Особа, яка має авторське право, для сповіщення про свої права може використовувати спеціальний знак, встановлений законом.

Стаття 438. Особисті немайнові права автора

1. Автору твору належать особисті немайнові права, встановлені статтею 423 цього Кодексу, а також право:

1) вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору, якщо це практично можливо;

Продовження додатку 1

- 2) забороняти зазначення свого імені у зв'язку з використанням твору;
- 3) обирати псевдонім у зв'язку з використанням твору;
- 4) на недоторканність твору.

Стаття 439. Забезпечення недоторканності твору

1. Автор має право протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню або іншій зміні твору чи будь-якому іншому посяганню на твір, що може зашкодити честі та репутації автора, а також супроводженню твору без його згоди ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо.

2. У разі смерті автора недоторканність твору охороняється особою, уповноваженою на це автором. За відсутності такого уповноваження недоторканність твору охороняється спадкоємцями автора, а також іншими заінтересованими особами.

Стаття 440. Майнові права інтелектуальної власності на твір

1. Майновими правами інтелектуальної власності на твір є:
  - 1) право на використання твору;
  - 2) виключне право дозволяти використання твору;
  - 3) право перешкоджати неправомірному використанню твору, в тому числі забороняти таке використання;
  - 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.
2. Майнові права на твір належать його авторові, якщо інше не встановлено договором чи законом.

Стаття 441. Використання твору

1. Використанням твору є його:
  - 1) опублікування (випуск у світ);
  - 2) відтворення будь-яким способом та у будь-якій формі;
  - 3) переклад;

Продовження додатку 1

- 4) переробка, адаптація, аранжування та інші подібні зміни;
- 5) включення складовою частиною до збірників, баз даних, антологій, енциклопедій тощо;
- 6) публічне виконання;
- 7) продаж, передання в найм (оренду) тощо;
- 8) імпорт його примірників, примірників його перекладів, переробок тощо.

2. Використанням твору є також інші дії, встановлені законом.

Стаття 442. Опублікування твору (випуск твору у світ)

1. Твір вважається опублікованим (випущеним у світ), якщо він будь-яким способом повідомлений невизначеному колу осіб, у тому числі виданий, публічно виконаний, публічно показаний, переданий по радіо чи телебаченню, відображений у загальнодоступних електронних системах інформації.

2. Твір не може бути опублікований, якщо він порушує права людини на таємницю її особистого і сімейного життя, завдає шкоди громадському порядку, здоров'ю та моральності населення.

3. Ніхто не має права опублікувати твір без згоди автора, крім випадків, встановлених цим Кодексом та іншим законом.

4. У разі смерті автора його правонаступники мають право на опублікування твору, якщо це не суперечить волі автора.

Стаття 443. Використання твору за згодою автора

1. Використання твору здійснюється лише за згодою автора, крім випадків правомірного використання твору без такої згоди, встановлених цим Кодексом та іншим законом.

Продовження додатку 1

Стаття 444. Випадки правомірного використання твору без згоди автора

1. Твір може бути вільно, без згоди автора та інших осіб, та безоплатно використаний будь-якою особою:

1) як цитата з правомірно опублікованого твору або як ілюстрація у виданнях, радіо- і телепередачах, фонограмах та відеограм.ах, призначених для навчання, за умови дотримання звичаїв, зазначення джерела запозичення та імені автора, якщо воно вказане в такому джерелі, та в обсязі, виправданому поставленою метою;

2) для відтворення у судовому та адміністративному провадженні в обсязі, виправданому цією метою;

3) в інших випадках, передбачених законом.

2. Особа, яка використовує твір, зобов'язана зазначити ім'я автора твору та джерело запозичення.

Стаття 445. Право автора на плату за використання його твору

1. Автор має право на плату за використання його твору, якщо інше не встановлено цим Кодексом та іншим законом.

Стаття 446. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір

1. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір спливає через сімдесят років, що відліковуються з 1 січня року, наступного за роком смерті автора чи останнього із співавторів, який пережив інших співавторів, крім випадків, передбачених законом.

Стаття 447. Правові наслідки закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір

1. Після закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір він може вільно та безоплатно

Продовження додатку 1
використовуватися будь-якою особою, за винятками, встановленими законом.

Стаття 448. Право автора на частку від суми продажу оригіналу твору

1. Автор має невідчужуване право на одержання грошової суми у розмірі п'яти відсотків від суми кожного продажу оригіналу художнього твору чи оригіналу рукопису літературного твору, наступного за відчуженням оригіналу, здійсненим автором. Зазначена сума сплачується продавцем оригіналу твору.

2. Право, встановлене частиною першою цієї статті, переходить до спадкоємців автора твору та спадкоємців цих спадкоємців і діє до спливу строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір, установленого статтею 446 цього Кодексу.

Глава 37 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на виконання, фонограму, відеограму та програму (передачу) організації мовлення

Стаття 449. Об'єкти суміжних прав

1. Об'єктами суміжних прав без виконання будь-яких формальностей щодо цих об'єктів та незалежно від їх призначення, змісту, цінності тощо, а також способу чи форми їх вираження є:

- а) виконання;
- б) фонограми;
- в) відеограми;
- г) програми (передачі) організації мовлення.

Стаття 450. Суб'єкти суміжних прав

1. Первинними суб'єктами суміжних прав є виконавець, виробник фонограми, виробник відеограми, організація мовлення. За відсутності доказів іншого виконавцем, виробником фонограми, відеограми, програми (передачі) організації мовлення вважається

Продовження додатку 1

особа, ім'я (найменування) якої зазначено відповідно у фонограмі, відеограмі, їх примірниках чи на упаковці, а також під час передачі організації мовлення.

2. Суб'єктами суміжних прав є також інші особи, які набули таких прав відповідно до договору чи закону.

Стаття 451. Виникнення суміжних прав

Право інтелектуальної власності на виконання виникає з моменту першого його здійснення.

1. Право інтелектуальної власності на фонограму чи відеограму виникає з моменту її вироблення.

2. Право інтелектуальної власності на передачу (програму) організації мовлення виникає з моменту її першого здійснення.

3. Особа, яка має суміжне право, для сповіщення про свої права може використовувати спеціальний знак, встановлений законом.

Стаття 452. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав

1. Майновими правами інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав є:

1) право на використання об'єкта суміжних прав;

2) виключне право дозволяти використання об'єкта суміжних прав;

3) право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта суміжних прав, у тому числі забороняти таке використання;

4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

2. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт суміжних прав належать відповідно виконавцеві, виробнику фонограми,

Продовження додатку 1
виробнику відеограми чи організації мовлення, якщо інше не встановлено договором чи законом.

Стаття 453. Використання виконання

1. Використанням виконання є:

- 1) доведення виконання до відома публіки під час його здійснення;
- 2) записування (фіксування) виконання під час його здійснення, якщо таке записування дає можливість сприйняття, відтворення та передачі виконання за допомогою технічних засобів;
- 3) пряме чи опосередковане відтворення запису виконання будь-яким способом та у будь-якій формі;
- 4) продаж та інше відчуження оригіналу чи примірника запису виконання;
- 5) оренда оригіналу чи примірника запису виконання;
- 6) забезпечення засобами зв'язку можливості доступу будь-якої особи до записаного виконання з місця та в час, обраних нею.

2. Використанням виконання є також інші дії, встановлені законом.

Стаття 454. Використання фонограми, відеограми

1. Використанням фонограми, відеограми є:

- 1) пряме або опосередковане відтворення будь-яким способом та у будь-якій формі відеограми, фонограми;
- 2) продаж та інше відчуження оригіналу чи примірника фонограми, відеограми;
- 3) оренда оригіналу чи примірника фонограми, відеограми;

Продовження додатку 1

4) забезпечення засобами зв'язку можливості доступу будь-якої особи до фонограми, відеограми з місця та в час, обраних нею.

2. Використанням фонограми, відеограми є також інші дії, встановлені законом.

Стаття 455. Використання передачі (програми) організації мовлення

1. Використанням передачі (програми) організації мовлення є:

1) здійснення (трансляція, ретрансляція) передачі (програми)

2) організації мовлення;

3) записування (фіксування) передачі (програми) організації мовлення, якщо таке записування дає можливість сприйняття, відтворення та здійснення її за допомогою технічних засобів;

4) відтворення запису передачі (програми) організації мовлення;

5) представлення передачі (програми) організації мовлення публіці у місці, де встановлено вхідну плату.

2. Використанням передачі (програми) організації мовлення є також інші дії, встановлені законом.

Стаття 456. Строки чинності суміжних майнових прав

1. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на виконання спливає через п'ятдесят років, що відліковуються з 1 січня року, наступного за роком здійснення першого запису виконання, а за відсутності такого запису — з 1 січня року, наступного за роком здійснення виконання.

Продовження додатку 1

2. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на фонограму, відеограму спливає через п'ятдесят років, що відліковуються з 1 січня року, наступного за роком її опублікування, а за відсутності такого опублікування протягом п'ятдесяти років від дати її вироблення — з 1 січня року, наступного за роком вироблення фонограми, відеограми.

3. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на передачу (програму) організації мовлення спливає через п'ятдесят років, що відліковуються з 1 січня року, наступного за роком її першого здійснення.

4. Законом в окремих випадках можуть встановлюватися інші строки чинності суміжних прав.

Стаття 457. Поняття наукового відкриття

1. Науковим відкриттям є встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання.

Стаття 458. Право на наукове відкриття

1. Автор наукового відкриття має право надати науковому відкриттю своє ім'я або спеціальну назву.

2. Право на наукове відкриття засвідчується дипломом та охороняється у порядку, встановленому законом.

Глава 38 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на наукове відкриття

Стаття 457. Поняття наукового відкриття

1. Науковим відкриттям є встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання.

Продовження додатку 1

Стаття 458. Право на наукове відкриття

1. Автор наукового відкриття має право надати науковому відкриттю своє ім'я або спеціальну назву.

2. Право на наукове відкриття засвідчується дипломом та охороняється у порядку, встановленому законом.

Глава 39 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

Стаття 459. Придатність винаходу для набуття права інтелектуальної власності на нього

1. Винахід вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він, відповідно до закону, є новим, має винахідницький рівень і придатний для промислового використання.

2. Об'єктом винаходу може бути продукт (пристрій, речовина тощо) або процес у будь-якій сфері технології.

3. Законом можуть бути встановлені продукти та процеси, які не є придатними для набуття права інтелектуальної власності на них відповідно до цієї статті.

Стаття 460. Придатність корисної моделі для набуття права інтелектуальної власності на неї

1. Корисна модель вважається придатною для набуття права інтелектуальної власності на неї, якщо вона, відповідно до закону, є новою і придатною для промислового використання.

2. Об'єктом корисної моделі може бути продукт (пристрій, речовина тощо) або процес у будь-якій сфері технології.

3. Законом можуть бути встановлені продукти та процеси, які не є придатними для набуття права інтелектуальної власності на них відповідно до цієї статті.

Продовження додатку 1

Стаття 461. Придатність промислового зразка для набуття права інтелектуальної власності на нього

1. Промисловий зразок вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він, відповідно до закону, є новим.

2. Об'єктом промислового зразка можуть бути форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, що визначають зовнішній вигляд промислового виробу.

Стаття 462. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. Набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок засвідчується патентом.

2. Обсяг правової охорони визначається формулою винаходу, корисної моделі, сукупністю суттєвих ознак промислового зразка.

3. Умови та порядок видачі патенту встановлюються законом.

Стаття 463. Суб'єкти права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок є:

- 1) винахідник, автор промислового зразка;
- 2) інші особи, які набули прав на винахід, корисну модель та промисловий зразок за договором чи законом.

Стаття 464. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. Майновими правами інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок є:

- 1) право на використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка;

Продовження додатку 1

2) виключне право дозволяти використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка (видавати ліцензії);

3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню винаходу, корисної моделі, промислового зразка, в тому числі забороняти таке використання;

4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

2. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок належать володільцю відповідного патенту, якщо інше не встановлено договором чи законом.

Стаття 465. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації, за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону.

2. Законом можуть бути встановлені умови тимчасової чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід до набрання ними чинності відповідно до частини першої цієї статті.

3. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід спливає через двадцять років, що відліковуються від дати подання заявки на винахід в установленому законом порядку. Цей строк може бути продовжений в установленому законом порядку щодо винаходу, використання якого потребує спеціальних випробувань та офіційного дозволу.

4. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель спливає через десять років від дати подання заявки на корисну модель в установленому законом порядку.

Продовження додатку 1

5. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок спливає через п'ятнадцять років від дати подання заявки на промисловий зразок в установленому законом порядку.

Стаття 466. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок може бути припинено достроково за ініціативою особи, якій вони належать, якщо це не суперечить умовам договору, а також в інших випадках, передбачених законом.

Стаття 467. Правові наслідки припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. У разі припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок ці об'єкти можуть вільно та безоплатно використовуватися будь-якою особою, за винятками, встановленими законом.

2. Якщо у зв'язку з достроковим припиненням чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на використання цих об'єктів, такі збитки відшкодовуються особою, яка надала зазначений дозвіл, якщо інше не встановлено договором чи законом.

Продовження додатку 1

Стаття 468. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. Чинність достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок може бути відновлено у порядку, встановленому законом, за заявою особи, якій ці права належали у момент їх припинення.

Стаття 469. Визнання прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок недійсними

1. Права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок визнаються недійсними з підстав та в порядку, встановлених законом.

Стаття 470. Право попереднього користувача на винахід, корисну модель, промисловий зразок

1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на винахід, корисну модель, промисловий зразок або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала винахід, корисну модель, промисловий зразок в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача).

2. Право попереднього користувача може передаватися або переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано винахід, корисну модель, промисловий зразок або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.

Продовження додатку 1

Глава 40 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми

Стаття 471. Придатність компонування інтегральної мікросхеми для набуття права інтелектуальної власності на нього

1. Компонування інтегральної мікросхеми вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо воно є оригінальним.

Стаття 472. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми

1. Набуття права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми засвідчується свідоцтвом.

2. Обсяг правової охорони компонування інтегральної мікросхеми визначається зображенням цього компонування на матеріальному носіїві.

3. Умови та порядок видачі свідоцтва встановлюються законом.

Стаття 473. Суб'єкти права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми

1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми є:

- 1) автор компонування інтегральної мікросхеми;
- 2) інші особи, які набули прав на компонування інтегральної мікросхеми за договором чи законом.

Стаття 474. Майнові права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми

1. Майновими правами інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми є:

- 1) право на використання компонування інтегральної мікросхеми;

Продовження додатку 1

2) виключне право дозволяти використання компонування інтегральної мікросхеми;

3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню компонування інтегральної мікросхеми, в тому числі забороняти таке використання;

4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

2. Майнові права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми належать володільцю відповідного свідоцтва, якщо інше не встановлено законом чи договором.

Стаття 475. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми

1. Майнові права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону.

2. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми спливає через десять років, що відліковуються від дати подання заявки на компонування інтегральної мікросхеми в установленому законом порядку.

Стаття 476. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми

1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми може бути припинено достроково за ініціативою особи, якій вони належать, якщо це не суперечить умовам договору, а також в інших випадках, передбачених законом.

Продовження додатку 1

Стаття 477. Правові наслідки спливу строку чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми

1. У разі припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми воно може вільно та безоплатно використовуватися будь-якою особою, за винятками, встановленими законом.

2. Якщо у зв'язку з достроковим припиненням чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на його використання, такі збитки відшкодовуються особою, яка надала зазначений дозвіл, якщо інше не встановлено договором чи законом.

Стаття 478. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми

1. Чинність достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми може бути відновлено у порядку, встановленому законом, за заявою особи, якій ці права належали у момент їх припинення.

Стаття 479. Визнання прав інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми недійсними

1. Права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми визнаються недійсними з підстав та в порядку, встановлених законом.

Продовження додатку 1

Стаття 480. Право попереднього користувача на компонування інтегральної мікросхеми

1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на компонування інтегральної мікросхеми або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала компонування інтегральної мікросхеми в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача).

2. Право попереднього користувача може передаватися або переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано компонування інтегральної мікросхеми або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.

Глава 41 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію

Стаття 481. Поняття та об'єкти раціоналізаторської пропозиції

1. Раціоналізаторською пропозицією є визнана юридичною особою пропозиція, яка містить технологічне (технічне) або організаційне рішення у будь-якій сфері її діяльності.

2. Об'єктом раціоналізаторської пропозиції може бути матеріальний об'єкт або процес.

Стаття 482. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції

1. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції визначається її описом, а також кресленнями, якщо вони подані.

Продовження додатку 1

Стаття 483. Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію

1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію є її автор та юридична особа, якій ця пропозиція подана.

Стаття 484. Права суб'єктів права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію

1. Автор раціоналізаторської пропозиції має право на добросовісне заохочення від юридичної особи, якій ця пропозиція подана.

2. Юридична особа, яка визнала пропозицію раціоналізаторською, має право на використання цієї пропозиції у будь-якому обсязі.

Глава 42 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин

Стаття 485. Види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин

1. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин становлять:

- 1) особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, засвідчені державною реєстрацією;
- 2) майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, засвідчені патентом;
- 3) майнове право інтелектуальної власності на поширення сорту рослин, породи тварин, засвідчене державною реєстрацією.

Продовження додатку 1

Стаття 486. Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин

1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин є:

- 1) автор сорту рослин, породи тварин;
- 2) інші особи, які набули майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин за договором чи законом.

Стаття 487. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, засвідчені патентом

1. Майновими правами інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, засвідченими патентом, є:

- 1) право на використання сорту рослин, породи тварин, придатних для поширення в Україні;
- 2) виключне право дозволяти використання сорту рослин, породи тварин;
- 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню сорту рослин, породи тварин, у тому числі забороняти таке використання;
- 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

2. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин належать володільцю патенту, якщо інше не встановлено договором чи законом.

Стаття 488. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин

1. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, засвідчені патентом, є чинними з дати, наступної за

Продовження додатку 1

датою їх державної реєстрації, за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону.

2. Законом можуть бути встановлені умови тимчасової чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин до набрання ними чинності відповідно до частини першої цієї статті.

3. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин спливає через тридцять років, а щодо дерев та винограду — через тридцять п'ять років, що відліковуються з 1 січня року, наступного за роком державної реєстрації цих прав.

4. Чинність виключних майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин може бути припинено достроково або поновлено у випадках та у порядку, встановлених законом.

5. Право на поширення сорту рослин, породи тварин є чинним з дати, наступної за датою його державної реєстрації, та діє безстроково за умови підтримання чинності цього права відповідно до закону.

6. Чинність виключних майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин може бути припинено достроково або поновлено у випадках та у порядку, встановлених законом.

Глава 43 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування

Стаття 489. Правова охорона комерційного найменування

1. Правова охорона надається комерційному найменуванню, якщо воно дає можливість вирізнити одну особу з-поміж інших та не вводить в оману споживачів щодо справжньої її діяльності.

2. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування є чинним з моменту першого використання цього найменування та охороняється без обов'язкового подання заявки на нього чи його

Продовження додатку 1
реєстрації і незалежно від того, є чи не є комерційне найменування частиною торговельної марки.

3. Відомості про комерційне найменування можуть вноситися до реєстрів, порядок ведення яких встановлюється законом.

4. Особи можуть мати однакові комерційні найменування, якщо це не вводить в оману споживачів щодо товарів, які вони виробляють та (або) реалізують, та послуг, які ними надаються.

Стаття 490. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування

1. Майновими правами інтелектуальної власності на комерційне найменування є:

- 1) право на використання комерційного найменування;
- 2) право перешкоджати іншим особам неправомірно використовувати комерційне найменування, в тому числі забороняти таке використання;
- 3) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

2. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування передаються іншій особі лише разом з цілісним майновим комплексом особи, якій ці права належать, або його відповідною частиною.

Стаття 491. Припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування

1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування припиняється у разі ліквідації юридичної особи та з інших підстав, встановлених законом.

Продовження додатку 1

Глава 44 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на торговельну марку

Стаття 492. Торговельна марка

1. Торговельною маркою може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень, які придатні для вирізнення товарів (послуг), що виробляються (надаються) однією особою, від товарів (послуг), що виробляються (надаються) іншими особами. Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, літери, цифри, зображувальні елементи, комбінації кольорів.

Стаття 493. Суб'єкти права інтелектуальної власності на торговельну марку

1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на торговельну марку є фізичні та юридичні особи.

2. Право інтелектуальної власності на певну торговельну марку може належати одночасно кільком фізичним та (або) юридичним особам.

Стаття 494. Засвідчення набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку

1. Набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку засвідчується свідоцтвом. Умови та порядок видачі свідоцтва встановлюються законом.

2. Обсяг правової охорони торговельної марки визначається наведеними у свідоцтві її зображенням та переліком товарів і послуг, якщо інше не встановлено законом.

3. Набуття права інтелектуальної власності на торговельну марку, яка має міжнародну реєстрацію або визнана в установленому законом порядку добре відомою, не вимагає засвідчення свідоцтвом.

Продовження додатку 1

Стаття 495. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку

1. Майновими правами інтелектуальної власності на торговельну марку є:

- 1) право на використання торговельної марки;
- 2) виключне право дозволяти використання торговельної марки;
- 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню торговельної марки, в тому числі забороняти таке використання;
- 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

2. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку належать володільцю відповідного свідоцтва, володільцю міжнародної реєстрації, особі, торговельну марку якої визнано в установленому законом порядку добре відомою, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 496. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку

1. Майнові права інтелектуальної власності на торговельну марку є чинними протягом десяти років з дати, наступної за датою подання заявки на торговельну марку в установленому законом порядку, якщо інше не встановлено законом. Зазначений строк може бути продовженим щоразу на десять років у порядку, встановленому законом.

Стаття 497. Дострокове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку

1. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку припиняється в установленому законом порядку

Продовження додатку 1

достроково у зв'язку з перетворенням торговельної марки у загальноживане позначення певного виду товарів чи послуг.

2. Чинність майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку може бути припинено достроково за ініціативою особи, якій вони належать, якщо це не суперечить умовам договору, а також в інших випадках, передбачених законом.

3. Якщо у зв'язку з достроковим припиненням чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на її використання, такі збитки відшкодовуються особою, яка надала зазначений дозвіл, якщо інше не встановлено договором чи законом.

Стаття 498. Відновлення чинності достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку

1. Чинність достроково припинених виключних майнових прав інтелектуальної власності на торговельну марку може бути відновлено у порядку, встановленому законом, за заявою особи, якій ці права належали у момент їх припинення.

Стаття 499. Визнання прав інтелектуальної власності на торговельну марку недійсними

1. Права інтелектуальної власності на торговельну марку визнаються недійсними з підстав та в порядку, встановлених законом.

Стаття 500. Право попереднього користувача на торговельну марку

1. Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на торговельну марку або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки в інтересах своєї діяльності добросовісно використала торговельну марку в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого

Продовження додатку 1

використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача).

2. Право попереднього користувача може передаватися або переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано торговельну марку або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання.

Глава 45 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення

Стаття 501. Набуття права інтелектуальної власності на географічне зазначення

1. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення виникає з дати державної реєстрації цього права, якщо інше не встановлено законом.

2. Обсяг правової охорони географічного зазначення визначається характеристиками товару (послуги) і межами географічного місця його (її) походження, зафіксованими державною реєстрацією права інтелектуальної власності на географічне зазначення.

Стаття 502. Суб'єкти права інтелектуальної власності на географічне зазначення

1. Суб'єктами права інтелектуальної власності на географічне зазначення є виробники товарів, асоціації споживачів, інші особи, визначені законом.

Стаття 503. Права інтелектуальної власності на географічне зазначення

1. Правами інтелектуальної власності на географічне зазначення є:
  - 1) право на визнання позначення товару (послуги) географічним зазначенням;

Продовження додатку 1

2) право на використання географічного зазначення;

3) право перешкоджати неправомірному використанню географічного зазначення, в тому числі забороняти таке використання.

2. Права інтелектуальної власності на географічне зазначення, що належать окремим суб'єктам права інтелектуальної власності на географічне зазначення, встановлюються законом.

Стаття 504. Строк чинності права інтелектуальної власності на географічне зазначення

1. Право інтелектуальної власності на географічне зазначення є чинним з дати, наступної за датою державної реєстрації, і охороняється безстроково за умови збереження характеристик товару (послуги), позначених цим зазначенням.

Глава 46 Цивільного кодексу України. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю

Стаття 505. Поняття комерційної таємниці

1. Комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію.

2. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці.

Продовження додатку 1

Стаття 506. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю

1. Майновими правами інтелектуальної власності на комерційну таємницю є:

- 1) право на використання комерційної таємниці;
- 2) виключне право дозволяти використання комерційної таємниці;
- 3) виключне право перешкоджати неправомірному розголошенню, збиранню та використанню комерційної таємниці;
- 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

2. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю належать особі, яка правомірно визначила інформацію комерційною таємницею, якщо інше не встановлено договором.

Стаття 507. Охорона комерційної таємниці органами державної влади

1. Органи державної влади зобов'язані охороняти від недобросовісного комерційного використання інформацію, яка є комерційною таємницею та створення якої потребує значних зусиль і яка надана їм з метою отримання встановленого законом дозволу на діяльність, пов'язану з фармацевтичними, сільськогосподарськими, хімічними продуктами, що містять нові хімічні сполуки. Ця інформація охороняється органами державної влади також від розголошення, крім випадків, коли розголошення необхідне для забезпечення захисту населення або не вжито заходів щодо її охорони від недобросовісного комерційного використання.

2. Органи державної влади зобов'язані охороняти комерційну таємницю також в інших випадках, передбачених законом.

Закінчення додатку 1

Стаття 508. Строк чинності права інтелектуальної власності на комерційну таємницю

1. Строк чинності права інтелектуальної власності на комерційну таємницю обмежується строком існування сукупності ознак комерційної таємниці, встановлених частиною першою статті 505 цього Кодексу.

Додаток 2

Нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною авторського права і суміжних прав.

№	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття і номер акта
1	Закон України «Про авторське право і суміжні права» (в редакції Закону України від 11 липня 2001р. № 2627-III, з подальшими змінами та доповненнями)	23 грудня 1993 р. № 3792-XII
2	Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» (у редакції Закону України від 10 липня 2003р. № 1098-IV)	23 березня 2000 р. № 1587-III
3	Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» (зі змінами та доповненнями)	16 листопада 1992 р. № 2782-XII
4	Закон України «Про видавничу справу» (зі змінами та доповненнями)	5 червня 1997 р. № 318/97-ВР
5	Закон України «Про телебачення і радіомовлення» (в редакції Закону України від 12 січня 2006р. № 3317- IV)	21 грудня 1993 р. № 3759-XII
6	Закон України «Про кінематографію» (зі змінами та доповненнями)	13 січня 1998 р. № 9/98-ВР
7	Закон України «Про архітектурну діяльність» (зі змінами та доповненнями)	20 травня 1999 р. № 687-XIV

Продовження додатку 2

8	Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, матриць» (зі змінами та доповненнями)	17 січня 2002 р. № 2953-III
9	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі примірниками аудіовізуальних творів і фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» (зі змінами та доповненнями)	4 листопада 1997 р. № 1209
10	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державний департамент інтелектуальної власності»	20 червня 2000 р. № 997
11	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення з питань розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних» (зі змінами та доповненнями)	13 жовтня 2000 р. № 1555
12	Постанова Кабінету Міністрів України «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір»	27 грудня 2001 р. № 1756

Продовження додатку 2

13	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання, зберігання та видачі примірників дисків для лазерних систем зчитування» (зі змінами та доповненнями)	4 липня 2002 р. № 925
14	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав»	18 січня 2003 р. № 72
15	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження розміру винагороди (роялті) за використання опублікованих з комерційною метою фонограм і відеограм та порядку її виплати» (зі змінами та доповненнями)	18 січня 2003 р. № 71
16	Указ Президента України «Про Міністерство освіти і науки України» (зі змінами та доповненнями)	7 червня 2000 р. № 773/2000
17	Положення про апеляційну комісію з питань інтелектуальної власності на сорти рослин, затверджене наказом Державної служби з охорони прав на сорти рослин	8 січня 2003 р. № 6-1
18	Порядок обліку організацій колективного управління та здійснення нагляду за їх діяльністю, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України	21 травня 2003 р. № 311

Продовження додатку 2

19	Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва дисків для лазерних систем зчитування, матриць, затверджені спільним наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва і Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	3 липня 2002 р. № 71/382
20	Порядок контролю за додержанням Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва дисків для лазерних систем зчитування, матриць, затверджений спільним наказом Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва і Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	21 лютого 2003 р. № 12/93
21	Порядок застосування фінансових санкцій до суб'єктів господарювання за порушення вимог Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, матриць», затверджений наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	28 жовтня 2002 р. № 61912/93

Продовження додатку 2

Нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з охороною прав на об'єкти промислової власності

1	Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (в редакції Закону України від 1 червня 2000 р. № 1771-III, з подальшими змінами та доповненнями)	15 грудня 1993р. № 3687-ХІІ
2	Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» (зі змінами та доповненнями)	15 грудня 1993р. № 3688-ХІІ
3	Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (зі змінами та доповненнями)	15 грудня 1993р. № 3689-ХІІ
4	Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» (в редакції Закону України від 17 січня 2002 р. № 2986-III, з подальшими змінами та доповненнями)	21 квітня 1993 р. № 3116-ХІІ
5	Закон України «Про науково-технічну інформацію» (зі змінами та доповненнями)	25 червня 1993 р. № 3322-ХІІ
6	Закон України «Про лікарські засоби» (зі змінами та доповненнями)	4 квітня 1996 р. № 123/96-ВР
7	Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» (зі змінами та доповненнями)	7 червня 1996 р. № 236/96-ВР
8	Закон України «Про рекламу» (в редакції Закону України від 11 липня 2003 р. № 1121-IV, з подальшими змінами та доповненнями)	3 липня 1996 р. № 270/96-ВР

Продовження додатку 2

9	Закон України « Про охорону прав на зазначення походження товарів» (зі змінами та доповненнями)	16 червня 1999 р. № 752-XIV
10	Закон України « Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» (зі змінами та доповненнями)	5 листопада 1997 р. № 621/97-ВР
11	Постанова КМУ «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» (зі змінами та доповненнями)	19 серпня 2002 р. № 1183
12	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні»	15 травня 2003 р. № 686
13	Постанова Кабінету Міністрів України «Про порядок виплати винагороди авторам винаходів і промислових зразків, що охороняються чинними на території України свідоцтвами СРСР»	11 липня 1994 р. № 473
14	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)» (у редакції постанови КМУ від 27 серпня 1997 р. № 938)	10 серпня 1994 р. № 545

Продовження додатку 2

15	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на використання запатентованого винаходу (корисної моделі) чи зареєстрованої топографії інтегральної мікросхеми»	14 січня 2004 р. № 8
16	Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності» (зі змінами та доповненнями)	23 грудня 2004 р. № 1716
17	Постанова Кабінету Міністрів України «Про державну систему депонування штамів мікроорганізмів»	12 жовтня 1994 р. № 705
18	Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про спеціально уповноважені органи для визначення та контролю особливих властивостей та інших характеристик товарів» (зі змінами та доповненнями)	23 квітня 2001 р. № 149-р
19	Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг, затверджені наказом Державного патентного відомства України (в редакції наказу Державного патентного відомства України)	28 липня 1995 р. № 116

Продовження додатку 2

20	Положення про Перелік видових назв товарів, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України	12 грудня 2000 р. № 583
21	Правила складання, подання та проведення експертизи заявки на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та (або) права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	17 серпня 2001 р. № 598
22	Положення про Державний реєстр України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	13 грудня 2001 р. № 798
23	Положення про Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), затверджене наказом Державного патентного відомства України (зі змінами та доповненнями)	30 серпня 1994 р. № 95

Продовження додатку 2

24	Порядок атестації представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), затверджене наказом Міністерства освіти і науки України	25 липня 2006 р. № 556
25	Правила складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	22 січня 2001 р. № 22
26	Правила розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України	15 березня 2002 р. № 197
27	Правила складання та подання заявки на промисловий зразок, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	18 лютого 2002 р. № 110
28	Правила розгляду заявки на промисловий зразок, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України	18 березня 2002 р. № 198
29	Правила складання, подання та розгляду заявки на реєстрацію топографії інтегральної мікросхеми, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України	18 квітня 2002 р. № 260
30	Правила складання та подання заявки на сорт, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України	3 вересня 2002 р. № 249

Продовження додатку 2

31	Інструкція про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на винахід (корисну модель) та видачу ліцензії на використання винаходу (корисної моделі), затверджена наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	16 липня 2001 р № 521
32	Інструкція про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на промисловий зразок та видачу ліцензії на використання промислового зразка, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	3 серпня 2001 р. № 574
33	Інструкція про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстрів відомостей про передачу права власності на знак для товарів і послуг та видачу ліцензій на використання знака (міжнародного знака) для товарів і послуг, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	3 серпня 2001 р. № 576
34	Інструкція про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на топографію інтегральної мікросхеми затверджена наказом Міністерства освіти і науки України (зі змінами та доповненнями)	3 серпня 2001 р. № 577

Продовження додатку 2

Міжнародні конвенції, угоди та договори, що регулюють питання авторського права і суміжних прав

№	Назва міжнародно правового акта	Дата підписання	Дата набуття чинності для України
1	Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (Паризький акт)	24 липня 1971 р., Зі змінами від 2 жовтня 1979 р.	25 жовтня 1995 р.
2	Всесвітня конвенція про авторське право	6 вересня 1952 р.	27 травня 1973 р.
3	Договір ВОІВ по авторському праву	20 грудня 1996 р.	6 березня 2002 р.
4	Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організації мовлення (Римська конвенція)	26 жовтня 1961 р.	12 червня 2002 р.
5	Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм (Конвенція по фонограмам)	29 жовтня 1971 р.	18 лютого 2000 р.
6	Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми	20 грудня 1996 р.	20 травня 2002 р.

Продовження додатку 2

Міжнародні конвенції, угоди та договори, що регулюють питання права промислової власності

1	Паризька конвенція про охорону промислової власності	20 березня 1883 р. Переглянута: у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Лісабоні 31 жовтня 1958 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.	25 грудня 1991 р.
2	Договір про патентну кооперацію (РСТ)	19 червня 1970 р. Переглянутий 2 жовтня 1979р., 3 лютого 1984 р.	25 грудня 1991 р.
3	Договір про патентне право (PLT) та Інструкція до Договору про патентне право	1 червня 2000 р.	28 квітня 2005 р.
4	Договір про закони щодо товарних знаків (TLT)	27 жовтня 1994 р.	1 серпня 1996 р.

Продовження додатку 2

5	Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків	14 квітня 1891 р. Переглянута: у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., у Гаазі 6 листопада 1925 р., у Лондоні 2 червня 1934 р., у Ніцці 15 червня 1957 р., у Стокгольмі 14 липня 1967 р., змінена 2 жовтня 1979 р.	25 грудня 1991 р.
6	Протокол до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків	28 червня 1989 р.	29 грудня 2000 р.
7	Ніццька угода про міжнародну класифікацію виробів і послуг для реєстрації знаків	15 червня 1957 р. Переглянута в Стокгольмі 14 липня 1967 р.	29 грудня 2000 р.
8	Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків Гаазький акт Женевський акт	6 листопада 1925 р. 28 листопада 1960 р. 2 липня 1999 р.	28 серпня 2002 р.

Закінчення додатку 2

9	Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури	28 квітня 1977 р.	2 квітня 1997 р.
10	Найробський договір про охорону олімпійського символу	26 вересня 1981 р.	20 грудня 1998 р.
11	Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин Акт від 23 жовтня 1978 р. Акт від березня 1991 р.	2 грудня 1961 р. Переглянута в м. Женева 10 листопада 1972 р., 23 жовтня 1978 р. Та 19 березня 1991 р.	2 червня 1995 р. 2 серпня 2006 р.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Нормативно-правові акти

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.
3. Кодекс адміністративного судочинства // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36, № 3737. – Ст. 446.
4. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
5. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21-22. – Ст. 135.
6. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
7. Гражданский кодекс Российской Федерации. Ч. 1 // Сборник законодательства РФ. – 1994. – № 332. – Ст. 3302.
8. Закон України «Про авторське право і суміжні права» // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – ст. 64.
9. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1994. – № 7. – ст. 32.
10. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» // Відомості Верховної Ради України. – 1994 – № 7, ст. 34.
11. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг» // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – ст. 36.
12. Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товару» // Відомості Верховної Ради України. – 1999 – № 32. – ст. 267.
13. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» // Відомості Верховної Ради України. – 1993– № 21– ст. 218.
14. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 8. – ст. 28.
15. Закон України від 1 червня 2000 року № 1763 «Про приєднання України до Протоколу до Мадридської угоди про

міжнародну реєстрацію знаків». – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=998_012

16. Парижская конвенция по охране промышленной собственности. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_123

17. Конвенція про охорону селекційних досягнень (УПОВ).

18. Договір про патентну кооперацію (PCT). – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=895_001

19. Наказ Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2002 року № 206 «Про затвердження Правил складання, подання і розгляду заявки на реєстрацію топографії інтегральної мікросхеми». – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=895_001

20. Наказ Міністерства освіти і науки України від 22 січня 2001 року № 22 «Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель». – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=895_001.

21. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2002 року № 197 «Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0226-02>.

22. Наказ Міністерства освіти і науки України від 18 лютого 2002 року № 110 «Про затвердження Правил складання і подання заявки на промисловий зразок». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0226-02>.

23. Наказ Міністерства освіти і науки України від 18 березня 2002 року № 198 «Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на промисловий зразок». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0364-02>.

2. Наукова та навчальна література

1. Андрощук Г.О. Патентне право: правова охорона винаходів : навч. посібник / Г.О. Андрощук, Л. І. Работягова. – К. : МАУП, 1999. – 216 с.
2. Андрощук Г. Право інтелектуальної власності: торговельні аспекти : Науч.-практ. изд. / Г. Андрощук, П. Крайнев, И. Кавасс. – К. : Издательский дом Ін Юре, 2000. – 164 с.
3. Андрощук Г. Правова охорона наукових відкриттів / Г. Андрощук // Бізнес-інформ. – 1999. – №16. – с. 17 – 19.
4. Андрощук Г., Работягова Л. Захист патентних прав / Г. Андрощук, Л. Работягова // Бізнес-інформ. – 2000. – №12. – с.11–16.
5. Антонов В. М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право / В. М. Антонов. – К. : КНТ, 2005. – 520 с.
6. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : підручник / В. Д. Базилевич. – К. : Знання, 2006. – 432 с.
7. Біла книга. Інтелектуальна власність в інноваційній економіці України / В. І. Полохало, Г. О. Андрощук / за ред. В. І. Полохало. – К. : Парламентське вид-во, 2008. – 448 с.
8. Бондаренко С. В. Авторське право і суміжні права : навч. посіб. / С. В. Бондаренко. – К. : ПВП, 2004. – 260 с.
9. Бутнік-Сіверський О. Б. Економіка інтелектуальної власності : конспект лекцій / О. Б. Бутнік-Сіверський – К. : ПВП, 2003. – 296 с.
10. Гудзенко О. Р. Правовий захист інтелектуальної власності / О. Р. Гудзенко. – Х. : Одісей, 2002. – 278 с.
11. Давиденко В. В. Інтелектуальна власність в Україні / В. В. Давиденко – Х. : Право, 2001. – 256 с.
12. Довгерт А. С. Авторське право і суміжні права. Європейський досвід : у 2-х книгах. Книга 1: Нормативні акти і документи. Європейська інтеграція України. / А. С. Довгерт, Р. В. Дроб'язко. – К. : Ін Юре, 2001. – 520 с.
13. Доріс Лонг Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування : практич. посіб. / Доріс Лонг, Патриція Рей, В. О. Жаров, Т. М. Шевелева, І. Е. Василенко, В. С. Дроб'язко. – К. : «К.І.С.», 2007. – 448 с.

14. Дроб'язко В.С. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / В. С. Дроб'язко, Р. В. Дроб'язко. – К. : Юрінком Інтер, 2004. – 512 с.
15. Гаврилов Э. Судебные споры по изобретательским делам: новые аспекты / Э. Гаврилов // Советская юстиция. – 1992. – №7–8, С.9–10.
16. Жаров В. О. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності: Захист прав на об'єкти промислової власності. Захист авторських і суміжних прав : конспект лекцій / В. О. Жаров. – К. : ЗАТ «Інститут інтелектуальної власності», 2000. – 68 с.
17. Жаров В. О. Захист права інтелектуальної власності в Україні : навч. посіб. / В. О. Жаров. – К. : «Інститут інтелектуальної власності», 2006. – 88 с.
18. Жаров В.О. Інтелектуальна власність в Україні: правові аспекти набуття, здійснення та захисту прав: монографія / В. О. Жаров. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – 188 с.
19. Петров В. Л. Інтелектуальна власність в Україні: нормативно-правові акти / В. Л. Петров, О. Д. Святоцький / за ред. В. Л. Петрова. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – 378 с.
20. Святоцький А. Д. Інтелектуальна власність в Україні: нормативно-правові акти / А. Д. Святоцький, В. Л. Петров / под ред. А. Д. Святоцького. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – 274 с.
21. Інтелектуальна власність в Україні: Корисна модель / Л.І. Ніколаєнко, Г. П. Добриніна, Л. А. Меняйло, В. С. Радомський / за ред. В. Л. Петрова – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – 128 с.
22. Інтелектуальна власність в Україні: винахід / Л. І. Ніколаєнко, Г. П. Добриніна, Л. А. Меняйло, В. С. Радомський / за ред. В. Л. Петрова – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – 136 с.
23. Інтелектуальна власність в Україні: Знаки для товарів і послуг / Л. І. Ніколаєнко, Л. А. Меняйло, Л. М. Топільська, В. С. Радомський / за ред. В. Л. Петрова – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – 116 с.
24. Кириченко І. Експертне дослідження у судових спорах про порушення прав інтелектуальної власності / І. Кириченко // Інтелектуальний капітал. – 2002. – № 2. – С. 24–32.

25. Литвин О. Студентам про інтелектуальну власність / О. Литвин, В. Пригода, І. Верба // Інтелектуальна власність. – 2005. – №3. – С.65–67.
26. Медведєв В. А. Авторські права та інтелектуальна власність : підруч. для вищ. навч. закл. / В. А. Медведєв, О. О. Єрмоленко, В. Д. Понікаров. – ИНЖЭК. – 2008. – 304 с.
27. Підпригора О. А. Основи правової охорони інтелектуальної власності в Україні : підруч. для студ. неюр. вузів / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький / за ред. О. А. Підпригори. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін. Юре», 2003. – 235 с.
28. Паладій М. Патентний суд: аргументи «за» / М. Паладій // Інтелектуальна власність. Науково-практичний журнал. – 2002. – № 4. – С. 6–8.
29. Петров Р. А. Право Європейського Союзу : навч. посіб. / Р. А. Петров. – К. : Вид-во «Істина», 2009. – 376 с.
30. Коссак В. М. Право інтелектуальної власності : підруч. / В. М. Коссак, І. Є. Якубівський. – К. : Вид-во «Істина», 2007. – 208 с.
31. Підпригора О. А. Право інтелектуальної власності : підруч. для студентів вищ. навч. закл. / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький / за ред. О. А. Підпригори. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – 624 с.
32. Підпригора О. А. Право інтелектуальної власності / О. А. Підпригора, О. Д. Святоцький / за ред. О. А. Підпригори. – К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 672 с.
33. Орлюк О. П. Право інтелектуальної власності : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. П. Орлюк, О. Д. Святоцький / за ред. О. П. Орлюк. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 720.
34. Сирота Д. М. Принципи охорони, яка надається основними міжнародно-правовими договорами про суміжні права / Д. М. Сирота // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2002. – вип. 34. – ч. 2. – С.132–137.
35. Сирота Д. М. Основні проблеми сучасного міжнародно-правового регулювання суміжних прав / Д. М. Сирота // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2002. – вип. 35. – ч. 2. – С. 55–57.
36. Заїка Ю. О. Спадкове право України : навч. посіб. / Ю. О. Заїка. – К. : Вид-во «Істина», 2005. – 216 с.

37. Цибульов П. М. Основи інтелектуальної власності : навч. посіб. / П. М. Цибульов. – К. : Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 172 с.

38. Старцев О. В. Цивільне право України : підруч. / О. В. Старцев, Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. – 2-е вид., випр. і доп. – К. : Вид-во «Істина», 2008. – 816 с.

39. Харитонов Є. О. Цивільні правовідносини : навч. посіб. / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. – К. : Вид-во «Істина», 2008. – 303 с.

40. Червоний Ю. С. Цивільний процес України : підруч. / Ю. С. Червоний. – К. : Вид-во «Істина», 2007. – 392 с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. АВТОРСЬКЕ ПРАВО І СУМІЖНІ ПРАВА.....	5
Тема 1. Право інтелектуальної власності як підгалузь цивільного права.....	5
Тема 2. Загальні засади авторського права.....	7
Тема 3. Об'єкти авторського права.....	10
Тема 4. Суб'єкти авторських відносин.....	13
Тема 5. Права авторів творів науки, літератури і мистецтва.....	16
Тема 6. Авторський договір.....	19
Тема 7. Суміжні права.....	23
Тема 8. Захист авторського права і суміжних прав.....	26
РОЗДІЛ II. ПАТЕНТНЕ ПРАВО УКРАЇНИ.....	29
Тема 1. Предмет, система та джерела патентного права.....	29
Тема 2. Суб'єкти патентних правовідносин.....	32
Тема 3. Винахід як об'єкт патентного права.....	35
Тема 4. Корисна модель та промисловий зразок.....	38
Тема 5. Оформлення патентних прав на об'єкти патентного права.....	41
Тема 6. Використання патентних прав.....	45
Тема 7. Припинення прав на об'єкти патентного права.....	48
Тема 8. Захист патентних прав.....	52
РОЗДІЛ III. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО В ГАЛУЗІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	55
Тема 1. Право інтелектуальної власності у міжнародному приватному праві.....	55
Тема 2. Законодавство та міжнародні договори з авторського та суміжного права.....	622
Тема 3. Міжнародно-правове оформлення прав на об'єкти патентного права.....	666

Тема 4. Міжнародно-правова охорона інституту індивідуалізації суб'єктів цивільного обігу	71
РЕКОМЕНДАЦІ ДО НАПИСАННЯ Й ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ	777
ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ	79
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ	86
ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК	933
ДОДАТКИ	1022
Додаток 1	102
Додаток 2	139
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ	1533

Навчальне видання

ПЕРЕВАЛОВА Людмила Вікторівна
ГАСВАЯ Олександра Валентинівна
ГАРЯЄВА Ганна Михайлівна
ЛИСЕНКО Ірина В'ячеславівна
МУРЕНКО Олена Леонідівна

**ПРАВОВА ОХОРОНА ТА РОЗПОРЯДЖЕННЯ
ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Навчально-методичний посібник

для студентів денної та заочної форм навчання
за фахом «Інтелектуальна власність»

Роботу до видання рекомендувала проф. Дольська О. О.

В авторській редакції

План 2018 р., поз. 114

Підп. до друку 05.06.2018 р. Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офісний.
Riso-друк. Гарнітура Times New Roman. Ум. друк. арк.
Наклад 150 прим. Зам. № ____ Ціна договірна

Видавець і виготовлювач
Видавничий центр НТУ «ХПІ».
вул. Фрунзе, 21, м Харків, 61002